

PERHETYÖN ESITE
Tornion kaupungin perhetyö

Toivanen Tiina

Opinnäytetyö

Sosionomikoulutus
Sosionomi (AMK)

2021

Sosionomikoulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Tiina Toivanen	Vuosi	2021
Ohjaajat	Johanna Majala ja Sari Halttunen		
Toimeksiantaja	Tornion kaupunki		
Työn nimi	Perhetyön esite. Tornion kaupungin perhetyö		
Sivu- ja liitesivumäärä	52 + 21		

Opinnäytetyö toteutettiin hankkeena, jonka toimeksiantajana toimi Tornion kaupungin perhetyö. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää perhetyöntekijöiden ja lastensuojelunsosiaalityöntekijöiden näkemyksiä, mitä perhetyön esitteen olisi tärkeä sisältää. Selvitys toteutettiin sähköisenä kyselynä ja havainnointina perhetyön tiimin toiveista esitteelle. Selvityksen perusteella toteutettiin perhetyön esite, joka suunnattiin toimeksiantajan tarpeisiin. Työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä työelämän tarpeisiin.

Selvityksen tieto syntyi vastaajien kokemuksesta ja tiedosta. Kyselyllä selvitettiin vastaajien näkemyksiä perhetyön (palvelun tuottajan) näkökulmasta sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden (palvelun tilaajan) näkökulmasta. Havainnoinnin avulla selvitettiin toimeksiantajan, eli perhetyön näkemyksiä esitteen sisällön tarpeesta. Selvityksen perusteella voitiin todeta, että esitteen tulisi sisältää tietoa asiakkaille, että perhetyö on mm. ennaltaehkäisevää matalankynnyksen palvelua torniolaisille tuen tarpeessa oleville lapsiperheille, maksutonta, arjen tukea ja apua, vanhemmuuden tukemista, neuvontaa, ohjausta, voimavarojen vahvistamista, lapsilähtöistä ja yhdessä tekemistä. Ratkaisut opinnäytetyössäni perustuvat kyselyyn, havainnointiin ja teoreettiseen viitekehykseen.

Selvityksen perusteella toteutettu esite palvelee käytännön työn tarpeita. Esitettä voivat käyttää työvälineenä perhetyöntekijät ja perhetyön yhteistyötahot, kuten lastensuojelu, neuvolat ja varhaiskasvatus. Esite tuottaa tietoa asiakkaille, mitä perhetyö on Torniossa kunnallisena palvelua ja tuo työmuotoa näkyvämmäksi perheille. Perheiden palveluiden painotusta yhteiskunnassa on pyritty siirtämään ennaltaehkäiseviin palveluihin, joten oli ajankohtaista pohtia, miten perheet saadaan ohjattua palveluihin, ennen kuin haasteet ovat suurempia ja tarvitaan lastensuojelullisia toimia. Ennaltaehkäiseviin palveluihin satsaaminen vähentää lastensuojelullisia kustannuksia.

Avainsanat
Muita tietoja

Esite, perhetyö, Tornion kaupunki
Työhön liittyy perhetyön esitteen valmistaminen

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Tiina Toivanen	Vuosi	2021
Supervisors	Johanna Majala and Sari Halttunen		
Commissioned by	City of Tornio		
Subject of thesis	Family Work Brochure		
Number of pages	52 + 21		

The thesis was carried out as a project commissioned by the family work of the City of Tornio. The purpose of this thesis was to examine the views of family workers and child protection social workers, which would be important in the brochure on family work. The survey was carried out as an electronic survey and observation of the family work team's wishes for the brochure. Based on the study, a brochure on family work was carried out, which was directed towards the contractor's needs. The work was carried out as a functional thesis for the needs of working life.

The information in the survey was created from the respondents' experience and knowledge. The survey examined the respondents' views from the perspective of family work (service provider) and from the perspective of social workers in child welfare (service subscriber). With the help of observation, the contractor's views on the need for the contents of the brochure were investigated. Based on the study, it was found that the brochure should provide information to customers that family work is, among other things, a preventive low-threshold service for families with children in need of support in Tornio, free of charge, everyday support and assistance, support for parenting, counselling, guidance, strengthening of funds, child-centred and co-working. The solutions in this thesis are based on the survey, observations and the theoretical reference framework.

The brochure implemented on the basis of the study serves the needs of practical work. The brochure can be used as a tool by family workers and family work cooperation parties such as child welfare, maternity clinics and early childhood education and care. The brochure provides information to customers on what family work is as a municipal service in Tornio and makes the work form more visible to families. Efforts have been made to shift the emphasis on family services in society to preventive services, so it was timely to consider how families can be referred to services before the challenges are more complex and child protection measures are needed. Investing in preventive services reduces child welfare costs.

Key words brochure, family work, city of Tornio
Special remarks The work involves the preparation of a family work brochure.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 HANKKEEN KUVAUS	10
2.1 Työn lähtökohdat	10
2.2 Toiminnallinen opinnäytetyö	13
2.3 Tietoperusta.....	14
3 PERHETYÖ.....	18
3.1 Mitä perhetyö on	18
3.2 Perhetyö kunnallisena palveluna	20
3.3 Perhetyön prosessi ja tavoitteet	22
3.4 Menetelmät, kirjaaminen, seuranta ja tuloksellisuus	24
4 PRODUKTIN TOTEUTUS	28
4.1 Prosessin kokonaiskuvaus.....	28
4.2 Kyselyn tulokset.....	31
4.3 Havainnoinnin tulokset.....	34
4.4 Esitteen valmistaminen	35
5 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	40
6 POHDINTA.....	45
LÄHTEET	49
LIITTEET	53

ALKUSANAT

Haluan kiittää Tornion kaupunkia ja kaikkia opinnäytetyöhöni osallistuneita henkilöitä yhteistyöstä, sekä minua ohjanneita opettajia avusta.

1 JOHDANTO

Perhetyön juuret ovat 1800 – ja 1900-lukujen vaihteessa. Aluksi perhetyö on ollut kansalaisjärjestöjen vastuulla. Myöhemmin perhetyön toimintamuodoista tuli kunnallisia ja valtiollisia. Perhetyön historiassa näkyy poliittisuus ja yhteiskuntaluokat. Ylemmän yhteiskuntaluokan naiset opettivat perheenemäntänä olemisen taitoja ja hygieniasta. Myöhemmin siitä muodostui Marttaliiton toimintaa. Ydinperheen ideaali oli 1920–1930-luvuilla elämäntavan mallina. Perhetyön koulutus alkoi kodinhoitaja- ja sosiaalihuoltajakoulutuksilla. Järjestöt vastasivat koulutuksesta. Kunnat ja valtio alkoivat organisoida perhetyötä myöhemmin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana, josta seurasi uusia ammatteja ja koulutuksia 1990-luvun lamaan saakka. Nykyisin äitien kodinhoidollisen taitojen opettamisen sijaan työssä korostuu elämänlaadun ja hyvinvoinnin psykologisoinnin lisäksi perheen läheisten suhteiden luominen sekä parisuhteen toimivuuden korostaminen. Laman jälkeen 1990- ja 2000-luvulla kehiteltiin uusia työmuotoja ja käytänteitä (Nätkin & Vuori 2007, 10–18.)

Nykyisin perhetyö on osa sosiaalipalveluita. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) kuvaa perhetyön tukevan erityistä tukea tarvitsevia lasten -ja nuorten kehitystä ja terveyttä. Perhetyötä järjestävät kunnat sosiaaliohjauksena. Sosiaaliohjauksella vahvistetaan perheen omaa toimintakykyä, tuetaan vanhemmuutta, perheen vuorovaikutuskykyä ja sosiaalisen verkoston laajentamista. Perhetyöllä ohjataan perheitä arkirutiinien hallinnassa ja lasten kasvatuksessa ja hoidossa. Perhetyöllä tavoitellaan tukemaan perheitä varhaisessa vaiheessa ehkäisemään ongelmien kasvamista ja lastensuojelun tarvetta. Perhetyötä saavien määrä on vähäinen verraten lastensuojeluilmoitusten määrään Terveysten ja hyvinvointilaitoksen mukaan vuonna 2018. (Perhetyö 2021.) Lastensuojeluliiton ja THL:n tekemä tutkimuksen mukaan tämänhetkellä Koronaepidemiolla uskotaan olevan pitkäaikaisia vaikutuksia lapsiperheisiin. Tutkimuksen mukaan syksyllä 2020 lastensuojeluilmoituksen määrä on kasvanut verraten aikaan ennen pandemiaa. Kartoituksessa selvitettiin koronapandemian ja yhteiskunnan rajoitusten vaikutuksia lastensuojelutyöhön kunnissa. Vastauksia saatiin 41 kunnan johdolta. (STT info 2021.)

Lastensuojelun keskusliiton lausunnossa koronapandemian vaikutuksista lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä koronakriisin jälkihoitoon todetaan useiden selvitysten tuoneen ilmi, että pandemialla on ollut merkittäviä negatiivisia vaikutuksia lapsiperheiden elämässä. Lausunnossa todetaan, että talousarviossa tulisi ottaa huomioon kriisin vaikutukset mm. kunnallisen ja järjestökentän lapsi- ja perhepalveluiden sekä lastensuojelun resurssoinnissa. Koronakriisin pitkäaikaisvaikutusten ennaltaehkäisy tulisi huomioida turvaamalla toimintaedellytykset taloudellisin resurssein. Lastensuojelun keskusliitto lausuu hyvin toimivien ennaltaehkäisevien palveluiden olevan vaikuttavinta lastensuojelua. (Lastensuojelun keskusliitto 2020.) Ennaltaehkäiseviin palveluihin taloudellisen resurssoinnin vaikuttavuudesta kertoo myös THL:n tuottama tutkimus, joka tutkii kahden lapsiväestöltä samansuuruisen kuntayhtymän kustannuksia, kustannusvaikuttavuutta ja toiminnan vaikuttavuutta lapsiperheiden palveluissa. Tutkimuksen mukaan suuntaamalla varoja ennaltaehkäisevään työhön saadaan suhteellisen pienellä taloudellisella panostuksella vaikuttavaksi osoitettuja palveluita lapsiperheille. Taloudellisen varojen suuntaaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin saadaan pidemmällä aikavälillä säästöä sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaiskustannuksissa. (Klavus, Hastrup, Jarvala, Pusa & Rissanen 2019.)

Perhetyö on ennaltaehkäisevää perheiden palvelua. Tutkimusten valossa perhepalveluiden tarve on lisääntynyt ja lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia voidaan pitkällä aikavälillä pienentää kohdentamalla varoja ennaltaehkäiseviin palveluihin. Perhetyö on palvelu, jolla pyritään vaikuttamaan varhaisessa vaiheessa perheiden tuen tarpeisiin ennen ongelmien suurentumista. Perhetyötä tuomalla näkyvämmäksi perheille ja kertomalla perhetyöstä esitteiden avulla paikoissa, joissa perheet asioivat voidaan mahdollisesti vaikuttaa siihen, että perheet löytävät nopeammin ennaltaehkäiseviin perheiden palveluiden pariin. Kun perheitä tuetaan varhaisessa vaiheessa, voidaan ennaltaehkäistä lastensuojelullisen työn tarvetta.

Aihe oli ajankohtainen itselleni suorittaessani harjoitteluni Tornion kaupungin perhetyössä, sekä tulevaisuudessa asettuessani työelämään. Perheiden jaksaminen ja hyvinvointi ovat nousseet ajankohtaiseen keskusteluun mediassa mm. val-

litsevan koronapandemian vuoksi. Yhteiskunnallinen tilanne on heikentänyt lapsiperheiden hyvinvointia ja lisännyt tuen tarpeita. Opinnäytetyönäni toteutin perhetyön esitteen Tornion kunnalle. Esitettä voidaan hyödyntää tiedon välityksessä asiakkaille ja työvälineenä ammattilaisille ja yhteistyökumppaneille. Tornion kaupungin perhetyöllä ei ollut olemassa olevaa esitettä, joten esitteen toteuttaminen oli heille ajankohtaista.

Opinnäytetyöni on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista. Toiminnallinen opinnäytetyö on mm. ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje tai ohjeistus. (Airaksinen & Vilka 2003, 9.) Toiminnallisena opinnäytetyönäni toteutin selvityksen ammatilliseen käyttöön soveltuvan esitteen sisällöstä ja toteutin konkreettisen esitteen. Opinnäytetyöni tavoite oli selvittää, mitä on tärkeää kertoa Tornion kunnan perhetyön esitteessä perhetyöntekijöiden ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden mielestä. Työssäni selvitin heidän näkemyksiänsä, mitä perhetyö on Torniossa kunnallisena palveluna ja mitä tietoa sen toteuttamisesta on tärkeää tuoda esille asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Perhetyöntekijät tuottavat palvelua, joten heidän tuottama tieto perhetyöstä on ajantasaista. Perhetyöntekijöillä on luotettava tieto, mitä perhetyö on kunnallisena palveluna Torniossa ja mitä olisi tärkeää esitteessä tuoda esille. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät ovat yksi perhetyön palveluita käyttävä taho, joilla on laaja kokemus perheiden kanssa työskentelystä ja tukemisesta lastensuojelussa, jonka perusteella selvitin heidän näkemyksiänsä esitteen sisällöntarpeista. Airaksinen ja Vilka (2003) kirjoittavatkin lukuisien tutkijoiden päätyneen ajattelemaan kokemuksen ja toiminnan mukana syntyneen tiedon olevan meille erityisen tärkeää. (Airaksinen & Vilka 2003, 7). Selvityksen tuloksien perusteella toteutettu Tornion kaupungin perhetyön esite vastasi perhetyön tuottajan eli perhetyön tarpeisiin. Esitettä voi hyödyntää perhetyöntekijät, perhetyön tilaajat (sosiaalityöntekijät, neuvolat jne.) työvälineenä tiedon välityksessä perheille. Asiakkaille esite tuottaa tietoa, mitä perhetyö on.

Opinnäytetyöni toteutin tarvelähtöisenä, eli valmiille tuotteelle oli tarve organisaatiolla, jolle se on toteutettu. Opinnäytetyönäni tekemäni tuotoksen eli perhetyön esitteen sisällön tarvetta on selvitetty kyselyn ja perhetyön tiimin toiveiden havainnoinnin avulla. Selvitykseni tieto on syntynyt vastaajien kokemuksista ja

tiedosta. Aineiston hankinta toteutettiin kyselyllä ja havainnoilla ja se kerättiin keväällä 2021. Ratkaisut työssäni perustuvat kyselyyn, havainnointiin ja teoreettiseen viitekehukseen. Opinnäytetyönäni valmistamani tuotos on syntynyt toimeksiantajan eli Tornion kaupungin perhetyön kanssa yhteistyössä heidän tarpeitaan vastaavaksi.

2 HANKKEEN KUVAUS

2.1 Työn lähtökohdat

Hanketta kuvataan sanakirjassa määräasian toteuttamiseen tähtääväksi projektiksi. Hankkeen synonyymeja ovat projekti, työ, tehtävä ja yritys. (Suomisanakirja 2021.) Hankkeen ideointi ja suunnittelu lähti liikkeelle harjoittelussani Tornion kaupungin perhetyössä. Tiimipalaverissa ja keskusteluissa perhetyön työntekijöiden kanssa kävimme harjoitteluni aikana keskustelua mahdollisista opinnäytetyön aiheista. Perhetyön esitteen idea nousi esille. Koska perhetyöllä ei ollut olemassa omaa esitettä, oli sen tekeminen opinnäytetyönä perusteltua.

Tornion kaupungin perhetyö on kunnallinen palvelu. Harjoitteluni aikana syksyllä 2020 perhetyössä työskenteli tiiminvetäjä ja tiimissä oli 8,5 perhetyöntekijän virkaa ja yksi määräaikainen. Harjoittelussani havainnoin, että perhetyössä työntekijät liikkuvat sinne, missä tarve on. Käytännössä työtä tehtiin pääsääntöisesti perheiden kotona ja heidän omissa ympäristöissään. Mikko Reijonen kuvaa perhetyön käytäntöjen syntyneen paikallisesti niihin tarpeisiin, joihin on ollut tarvetta. Usein tarpeet ovat olleet perheiden omassa lähiympäristössä tukemassa heitä kokonaisvaltaisesti ja olla elämässä mukana arjessa. (Reijonen 2005, 7.) Kunnallisessa perhetyössä perheiden omat tuen tarpeet arvioitiin aina yksilöllisesti ja perheen kanssa yhdessä tehtiin perhetyön suunnitelma. Perhetyö on usein verkostotyötä. Perheen kanssa työskentelee usein myös muita ammattilaisia perhetyöntekijän kanssa. Yleensä perheet ohjautuvatkin perhetyöhön toisen tahon kautta, kuten terveydenhoitajan tai sosiaalityöntekijän. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä, Virolainen 2012, 92–93.) Perheen tuen tarpeista riippuen Tornion perhetyössä mukaan pyydettiin muita yhteistyötahoja kuten, neuvola tai koulu. Perhetyötä tehtiin ennaltaehkäisevänä ja korjaavana työnä.

Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelman hankesuunnitelmassa kerrotaan, että hallituksen (2005) hallitusohjelmaan on kirjattu palveluiden järjestämisestä lapsi- ja perhelähtöisesti. (Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma 2021) Torniossa perhetyöntekijöiden työtä ohjasi lapsilähtöisyys, joka oli yksi tärkeimmistä peri-

aatteista. Työtä tehtiin perhe -ja asiakaslähtöisesti sekä joustavasti. Lapsiperhetyön toimintakäsikirjassa kerrotaan asiakaslähtöisyyden olevan toinen keskeinen periaate. Sen perustana on osallisuuden vahvistaminen. (Lapsiperhetyön käsikirja 2018.) Järvinen ym. toteavat perhetyön toteuttamisessa olevan kolme keskeistä periaatetta: asiakaslähtöisyys, perhelähtöisyys ja lapsilähtöisyys. Perhetyössä työn periaatteina toimivat myös oikea-aikaisuus ja osallisuuden vahvistaminen. Teoksessa perheen parhaaksi lapsilähtöisyyttä kuvataan lapsen näkökulman huomioon ottamisena ja työskentelynä lapsen kanssa. Asiakaslähtöisyydellä kunnioitetaan asiakkaita ja heidän tarinoidensa ja kokemustensa ainutlaatuisuutta. Asiakaslähtöisyydessä ollaan avoimia, rehellisiä ja luottamuksellisia. Työtä tehdään kokonaisvaltaisesti ja perheelle annetaan valinnan mahdollisuus. Perhelähtöisyydessä perhe on oman elämänsä asiantuntija. Työssä otetaan huomioon perheen sisäiset suhteet, perhe kokonaisuutena ja perheenjäsenet yksilöinä. Myös perheiden ainutlaatuisuus huomioidaan. (Järvinen ym. 2012, 17–27.) Oikea-aikaisuus taas on voimavaroja vahvistavaa ja ennaltaehkäisevää toimintakulttuuria, jossa huoli otetaan puheeksi heti huolen ilmaannuttua. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018.)

Tornion kunnassa havainnoin perhetyön olevan voimaannuttavaa tukea. Vuorovaikutuksellinen tukemisen tavoite on empowerment (valtaantumisen). Kun puhutaan perheistä, se käännetään usein valtaistumiseksi. (Ekström, Leppämäki & Vilen 2002, 26). Voimaannuttamisella pyritään avaamaan uusia näkökulmia kokemuksen ja ymmärryksen jakamisella ja kannustamalla. (Järvinen ym. 2012, 132.) Harjoittelupaikassani työn tavoitteena oli tukea ja vahvistaa perheitä itsenäiseen selviytymiseen. Järvinen ym. kuvaavat perheen vahvuuksien löytämisen ja niiden vahvistamisen parantavan perheen toimintakykyä. (Järvinen ym. 2012, 135.) Rönkkö ja Rytönen kuvaavat voivaraistavan työtteen olevan työ -ja ajattelutapa, jossa perheen keskitytään perheen omiin myönteisiin ja kantaviin asioihin. (Rönkkö & Rytönen 2010, 189). Tornion kunnan perhetyö oli tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jota toteutettiin ammatillisesti.

Viitaten aiempaan, hankkeen idea lähti harjoitteluni aikana perhetyössä. Esitteen ajatuksena oli olla informatiivinen eli tietoa antava. Esittelin idean konkreettisesta perhetyön esitteestä, jota voi jakaa yhteistyökumppaneille heidän kysymyksiinsä

vastaamiseksi, joita voisivat olla esim. neuvolat, varhaiskasvatus ja päivähoito jne. Esitteen ideana oli vastata myös perheiden tiedon tarpeisiin siitä, mitä perhetyö on ja tuoda sitä läpinäkyvämmäksi perhetyötä tarvitseville perheille. Esitteen avulla perheet tavoitettaisiin mahdollisesti aiemmin ennaltaehkäisevän avun piiriin, ennen kuin ongelmat olisivat lastensuojelullisia ja kustannukset suurempia. Aihetta on tutkittu eri näkökulmista ja lähtökohdista. Mäkelä (2013) esittää ehkäisyyn olevan hoitamista halvempaa. Käytännössä rahaa sijoitetaan huomattavasti enemmän häiriöiden hoitamiseen, kuin niiden ennaltaehkäisyyn. Syyksi ilmiöön Mäkelä esittää mm. vähäistä tietoa häiriöiden etenemisprosessista. Vakavien häiriöiden kehittymisen merkkeinä hän esittää esim. perheväkivaltaa, sosiaalista vetäytymistä, kiusaamista ja käytöshäiriöitä. (Mäkelä 2013, 21.) THL:n tutkimuksessa kerrotaan, että kuntien johtotason haastatteluissa lastensuojelun budjetoinnista ja kustannuksista on havaittu, että painotuksen muutos perhehoitoon on vähentänyt kuntien lastensuojelumenoja. Tutkimuksen mukaan peruspalveluiden jonot ja puutteellinen toimimattomuus siirsi palveluiden paikkaamisen lastensuojelun vastuulle. Pahimmillaan ongelmien kriisiytyminen saattoi johtaa lapsen sijoittamiseen. (Heino & Pursi 2018.) Tutkimuksien valossa voidaan todeta peruspalveluiden olevan tärkeässä asemassa osana perheiden palveluita ja kustannuksien säästöissä.

Koska esitteen sisältöä varten halusin tehdä selvityksen Tornion kunnan yksiköistä, hain tutkimuslupaa. Tutkimuslupa myönnettiin viranhaltijan päätöksenä marraskuussa 2020. Työ tuli työelämän tarpeisiin, joten se oli hankkeistettu. Työn tekemisestä teimme kirjallisen toimeksiantosopimuksen perhetyön ja oppilaitoksen (Lapin AMK) kanssa. Työn alkuvaiheilla esitteen tarkkaa sisältöä oli haastavaa lähteä määrittelemään, joten tarkemman sisällön selvittämiseksi päädyin tekemään selvityksen sähköisen Webropol-kyselyn avulla. Kyselyllä selvitettiin, mitä tietoa esitteessä olisi tärkeää tuoda esille yhteistyökumppaneille ja asiakkaille. Kysymykset suunniteltiin sen perusteella, että niillä selvitetään vain selkeää tietoa, mikä ei ole itsestään selvää esitteen sisällöksi. Kysymysten suunnittelussa käytettiin perhetyön ja Tornion kunnan perhetyön teoretietoa. Selvitin myös, mitä aiheita muut kunnat olivat valinneet vastaavien palveluiden esitteisiinsä. Alustavasti esitteestä kaavailtiin nelisivuista ja tietoa antavaa.

2.2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö tuottaa kokemuksen ja toiminnan mukana tullutta tietoa. Toiminnallisella tutkimustyöllä pyritään mm. käytännön toimien ohjeistamiseen. (Airaksinen & Vilkkä 2003 7–9). Opinnäytetyössäni selvitin perhetyön esitteen sisältöä kyselyn ja havainnoinnin avulla. Selvityksen perusteella syntyi perhetyön esite, jota voidaan hyödyntää käytännön työssä. Työni on siis toiminnallinen opinnäytetyö. Esitteen sisällön tarpeen tieto syntyi kyselyyn vastaajien kokemuksesta ja heidän toimintansa mukana tulleesta tiedosta. Airaksinen ja Vilkkä kuvaavatkin toiminnan ja kokemuksen kautta syntyneen tiedon olevan meille erityisen tärkeää. Aloilla, joilla mm. käytännönläheisyys, taidot ja sovellettavuus ovat keskeisiä toiminnallisesta tiedonkäsityksestä ja sanattomasta tiedosta syntynyt opinnäytetyö vastaa myös alan tarpeisiin. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 7). Ratkaisut opinnäytetyössäni perustuvat kyselyn tuloksiin, havaintoihin sekä teoreettiseen viitekehykseen perhetyöstä ja tutkittavan kunnan perhetyöstä.

Tutkimuksellinen selvitys kuuluu tuotteen tai idean toteuttamisen tapaan. Toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, joilla materiaali tuotoksen valmistamiseksi hankitaan, näin kuvaavat Airaksinen ja Vilkkä tutkimuksellista selvitystä. (Airaksinen & Vilkkä 2003,56.) Tässä työssä selvitys toteutettiin kyselynä kyselylomakkeella ja havainnointina. Lomakkeelle oli koottu valikoituja kysymyksiä ja kysymysvaihtoehtoja. Kysely lähetettiin Tornion kaupungin perhetyön ja lastensuojelun työntekijöille. Perhetyö on perhetyötä tuottava taho ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät ovat yksi yleisimmistä perhetyön tilaajista, jotka hankkivat perhetyön palveluita. Kyselyn lähetettiin sähköpostitse, sen ollessa kaikilla vastaajilla työnpuolesta käytössä. Aineistoa kerättiin myös perhetyöntekijöiden havainnoinnilla ja opinnäytetyönäni tuotoksena syntynyt esite toteutettiin toimeksiantajan eli perhetyön tarpeiden mukaisesti.

Tuotoksen sisällön valinnat perustuivat kohderyhmän näkemyksiin siitä, millaiset asiat olisivat tärkeitä tuoda esille esitteessä. Aineiston keruu toteutettiin lomakkeella. Airaksinen ja Vilkkä kuvaavatkin Suositeltavien aineiston keruutapojen olevan lomake- tai teemahaastattelu yksilöhaastatteluna. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 63.) Vastauksien perusteella toteutettiin esitteen ehdotus toimeksiantajalle.

Lomakkeen toteuttamisessa ja ideoinnissa käytin Tornion kaupungin perhetyöntekijöiden kanssa käytyjä keskusteluita harjoittelun aikana ja nettilähteitä ideoinnin tukena. Webropol- ohjelma valikoitui toteutustavaksi, sen ollessa yleisesti käytössä Tornion kaupungin organisaatiolla ja Lapin ammattikorkeakoulussa. Kyselyn vastaajat rajasin perustein, että he ovat toteuttamassa tai tilaamassa perhetyötä. Vastaajat oli valikoitu asiantuntijuuden, tiedon ja kokemuksen perusteella, jolla varmistin selvityksen tiedon laadullisuuden esitteessä. Koska tutkimuslupa oli myönnetty Tornion kaupungin yksiköiden tutkimiseen, kyselyn vastaanottajatahot rajattiin niin, että he ovat Tornion kaupungin alaisia toimijoita. Yksityiset ja toisten kuntien toimijat jäivät tämän opinnäytetyön ulkopuolelle.

Kerättyä aineistoa täydennettiin perhetyön tiimin havainnoinnilla siitä, mitä he toivoivat esitteeltä. Havainnointi menetelmässä arvostetaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden tietoa ja uskotaan siihen, että jokaiseen asiaan on olemassa enemmän, kuin yksi näkökulma. Periaatteena on, että näkökulmat tulevat esille keskustelemalla ryhmässä. Tutkijan roolina on kunnioittaa tutkimukseen osallistuvia ja heidän tietämystään ja on paikalla oppiakseen kehittämisen sijaan. Lopuksi hän kokoaa tulleet ideat. (Sarajarvi & Tuomi 2018, 94–96.) Perhetyön tiimin toiveiden havainnoilla selvitin, mitä tietoja perhetyön esitteen olisi tärkeä sisältää, jotta se palvelisi toimeksiantajan tarpeita.

2.3 Tietoperusta

Ratkaisut työssäni perustuvat kyselyyn, havaintoihin ja teoreettiseen viitekehykseen. Selvitykseni tieto on syntynyt vastaajien kokemuksista ja tiedosta. Työssäni olen hyödyntänyt vastaajien kokemuksia ja teoriaa. Tuotoksen taustalla vaikuttaa kokemustieto ja teoria perhe -ja sosiaalityöstä. Työni olen toteuttanut opiskelijan näkökulmasta, johon vaikuttanee omat kokemukseni perhetyöstä aiemman harjoitteluni ajalta. Lomakkeen toteuttamisessa ja ideoinnissa käytin Tornion kaupungin perhetyöntekijöiden kanssa käytyjä keskusteluita harjoittelun aikana ja nettilähteitä ideoinnin tukena, sekä kysymyksen laadinnan pohjana.

Esitteen sisältöä lähdin pohtimaan tutkimalla netistä jo olemassa olevia perhetyön esitteitä eri kunnilla ja niiden asiasisältöjä. Tutustuin myös perhetyön teorian tietoon kirjallisuudessa, sekä harjoittelussa saamaani materiaaliin Tornio kaupungin perhetyöstä ja perhetyön kriteereistä, sekä kunnan nettisivuilta löytyvään tietoon perhetyöstä. Keräämistäni materiaaleista ja teoriatiedosta kokosin aihealueita, joiden perusteella päädyin tekemään sähköisen Webropol-kyselyn selvittääkseni, mitä asioita pidettiin tärkeänä esitteen sisältää. Selvityksen tavoitteena oli saada esitteen suunnittelun pohjaksi materiaalia, millaista esitettä toivottaisiin, jotta se vastaisi mahdollisimman hyvin toimeksiantajan tarpeisiin.

Perhetyön ja lapsiperheiden palveluiden esitteitä on netissä saatavilla useilla kunnilla. Virtain kunta on julkaissut nettisivuillaan oman lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön esitteen. Virtain kunta esittelee perhetyön tavoitteena olevan elämänhallinnan ja arjessa selviytymisen vahvistamisen voimavaraistamalla. Esitteessä kerrotaan, perhetyöhön ohjaututaan mm. neuvolan ja päivähoidon tms. tahon ohjauksella. Esitteessä nostetaan esiin mm. vanhemmuuden tuki, ohjaaminen, kasvatusta, toimintakyky, arki ja arkirutiinit. Perhetyön kerrotaan voivan tukea perheitä erilaisissa tilanteissa, kuten vauva arjessa ja muutostilanteissa. Esiin on tuotu myös yhteystiedot nimineen ja soittoaikoineen. Nyky aikaan sopivalla tavalla esitteessä on kerrottu, että yhteyttä voi ottaa myös WhatsAppilla. (Virrat 2021.)

Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä JIK on julkaissut lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön esitteen. Esitteessä esitellään perhetyön muodot: ennaltaehkäisevä työ, lapsiperheiden kotipalvelut, neuvolan perhetyö, Sosiaalihuoltolain palvelut, sosiaalipalvelujen perhetyö ja Lastensuojelulain palvelun tehostettu perhetyö selkeällä kaaviolla. Esitteessä on erikseen avattu näiden palveluiden sisältöjä. Esitteessä kerrotaan mm. minkälaista hoitoa ja tukea tarjotaan eri palveluissa, miten asiakkaaksi ohjaututaan ja mitä perhetyö on. Perhetyön kerrotaan olevan mm. tukea, ohjausta, neuvontaa vaikeassa tilanteessa, tavoittein arvioimisesta ja työn tapahtuvan perheiden kotona. Perhetyön kerrotaan olevan suunnattu perheille, joilla on esim. haasteita arjessa, vanhempi kokee neuvottomuutta, perheessä on uupumusta tai sairautta tai vanhempi tarvitsee ohjausta. Esitteessä tuodaan ilmi

eri yksiköiden puhelintiedot ja nettisivujen osoite. (Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä JIK 2021.)

Pohjoinen kunta Rovaniemi kokoaa esitteessään lapsiperheiden kotipalvelun ja ohjaavan perhetyön. Esitteessä on esitelty yksityiskohtaisesti kummankin palvelun sisältö ja mihin lakiin ne perustuvat. Esitteessä on kerrottu palveluiden pääsyn kriteerit esimerkein, millaisissa tilanteissa palveluita voi saada. Esitteessä nousee esiin mm. voimavarat, varhaisen vaiheen tuki, suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus, ohjaaminen, vanhempien tukeminen, lasten kasvatus ja vuorovaikutus suhteet. Esitteessä on nostettu esille myös tilanteita, mihin palvelu ei ole tarkoitettu ja esitelty ryhmämuotoista toimintaa lapsiperheille. Esitteestä löytyvät osoitetiedot, johtavan perhetyöntekijän puhelinnumero ja soittoaika. (Lapsiperheiden kotipalvelu ja ohjaava perhetyö 2021.)

Tornion kunnan netti sivuilla perhetyön kerrotaan olevan mm. maksutonta, kokonaisvaltaista, ennaltaehkäisevää tai korjaavaa ja oikea-aikaista tukea. Perhetyön kerrotaan liittyvän mm. vanhemmuuden tukemiseen, arkirutiinien ja kodin hallintaan, kasvatukseen, lastenhoidon ohjaamiseen, vuorovaikutuksen tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Työn tavoitteena kerrotaan olevan voimavarojen tukeminen ja arjessa selviytymisen vahvistaminen. Kunnan sivuilla on saatavilla puhelinnumero, sekä osoitetiedot. (Tornion kaupunki 2021a.)

Ylitornion kunta on osallistunut perhetyön kehittämishankkeeseen PaKasteen. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa perhetyön tarvetta ja tehdä perhetyötä tutummaksi kuntalaisille. Hankkeen raportissa todetaan: *”Tavoitteena on siirtää perhetyön painopistettä ennaltaehkäisevämmäksi. Lastensuojelun painopisteen siirtäminen ehkäisevään toimintaan vähentää tarvetta varsinaiseen lastensuojeluun.”* (Sivula 2012–2013.) Sivula kertoo raportissaan heidän jääneen pohtimaan, miten perhetyötä ja työntekijöitä voisi tuoda tutummaksi kuntalaisille. Suunnitteilla on perhetyön esite, jota on tarkoitus jakaa perheille mm. neuvolan kautta. Hankkeensa aikana Sivula oli selvittänyt, että perheillä oli tiedontarve perhetyöstä. Perheet toivoivat saavansa tietää, mitä perhetyöntekijät tekevät, kenellä on oikeus saada perhetyöntekijä, kuka työtä tekee ja millaisissa tapauksissa. (Sivula 2012–2013.) Tämän raportin tuloksien perusteella perheillä on tiedon tarvetta

perhetyöstä, ja alan ammattilaisten keskusteluissa on noussut esiin perhetyön tuominen tutummaksi perheille. Perhetyöstä kertova esite on noussut esille väli-
neenä tuottaa tietoa perheille.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) jatkuu vuosina 2020–2022 hallitusohjelman mukaisesti. Ohjelmassa kehitetään mm. lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukea. (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) 2021). Juha Sipilän hallitusohjelman Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma oli yksi kärkihankkeista. Vuoden 2015 hallitusohjelman hallituksen toimintasuunnitelmaan on kirjattu muutoksella vahvistettavan peruspalveluita ja painopistettä siirrettävän ehkäiseviin sekä varhaisen tuen palveluihin. Voidaanko olettaa, että ennaltaehkäisevien palveluiden tuominen perheitä lähemmäksi esitteen avulla voi edesauttaa perheiden löytämistä palveluiden piiriin?

3 PERHETYÖ

3.1 Mitä perhetyö on

Perhetyön käsite ei ole laissa määritelty, eikä sille ole olemassa tarkkaa määritelmää. Laaja-alaisesti perhetyötä voi olla, kaikki perheiden kanssa tehtävä työ. Perhetyötä voidaan toteuttaa mm. sosiaalityössä, päivähoidossa, seurakunnissa, kotipalvelussa, neuvoloissa tai perhekuntoutuksissa. Perhetyötä voi olla kaikki se työ, jonka katsotaan jollain tavalla hyödyttävän perheitä. (Seppänen, Tapio, Toivanen & Vilen 2010, 24–25.) Opinnäytetyössä perehdyin perhetyöhönkunnallisenä sosiaalipalveluna. Erityisesti opinnäytetyön tavoitteena oli tavoittaa Tornion kaupungin sosiaalityön näkemystä tässä kunnassa tehtävästä työstä perheiden parissa.

Perhetyötä voidaan kuvata sille asetettujen tavoitteiden mukaan. Tavoitteena voi olla perheiden neuvontaa -ja ohjausta, kotipalvelua, puuttumista lapsen kehityksessä esiin tulleisiin haittoihin tai lasten vanhempien elämäntapoihin, jotka vaarantavat lapsen turvallisuutta. Peruslähtökohtana perhetyössä on perheiden omasta elämästä lähtöisin olevat tarpeet. Tarpeet voivat liittyä kasvatuskysymyksiin, lapsen kehitykseen, perheen elinolojen järjestämiseen, vanhemmuuden tukemiseen tai perheen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisäämiseen. Perhetyöksi voidaan määritellä tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta, jolla puututaan johonkin asiaan perheessä tai tietoisesti vaikutetaan perheeseen. Perheen kanssa määrittää yhdessä mihin perhetyöllä pyritään ja mitä työltä halutaan. Perhetyöntekijällä voi kuitenkin olla velvoitteita lain tai asetusten puolesta, jotka määrittävät tehtävää työtä. Perhetyötä voidaan jäsenellä myös perheessä olevan elämäntilanteen mukaisesti. Varhaisen puuttumisen tukea voi olla perheissä, joissa elämää on järkyttänyt jokin kriisi, kuten sairaus, työttömyys tai kuolema. Perheissä on voinut olla myös pitkään ongelmia, jolloin tarvitaan puuttumista ja pysäyttämistä perheiden turvallisuuden takaamiseksi. Erilaisten perhetyön prosessien jäsentämisen mukaan perhetyö voidaan jakaa korjaavaan, - kriisivaiheen – tai ehkäisevään perhetyöhön. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 27–29.) Heino esittelee Stakesin projektin (Berg, Heino & Hurtig, 2000) yhteenvetotaulukon perhe-

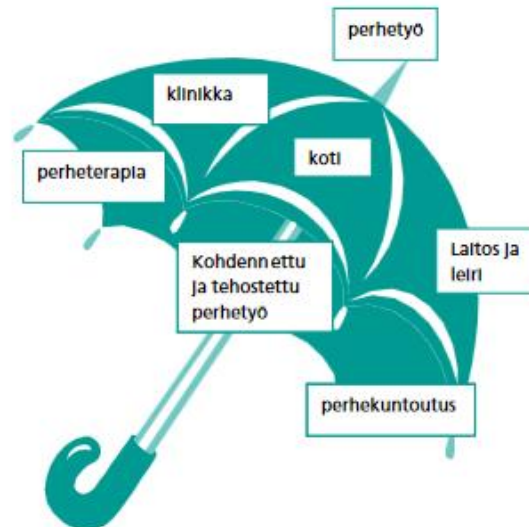
työn paikka lastensuojelussa. Taulukossa kuvataan, miten perhetyössä vaativuus, tukirakenne ja osaaminen määrittyvät sen mukaisesti, millaiseen tarpeeseen tai tilanteeseen yritetään vastata perheessä. (Heino 2008, 24–25) Taulukko 1 Perhetyön paikka lastensuojelussa (Heino 2008) havainnollistaa hyvin perhetyön jäsentämisen elämäntilanteen mukaisesti, josta Rytkönen ja Rönkkökin (2010) kirjoittavat.

Taulukko 1 Perhetyön paikka lastensuojelussa (Heino 2008)

Tilanne	Sosiaalinen riski; Ennaltaehkäisevä työ	Kriisi (akillinen, lyhyt); Kriisityö	Pitkittynyt kriisi; Lastensuojelun sosiaalityö; avohuollon tukitoimet	Huostaanoton uhka; Lastensuojelun sosiaalityö, tarpeen selvittely, "harmaa pakko"	Huostaanotto; Lapsen hoito, huolto ja kuntoutus
Työmuoto; työn sisältö	Normaali sosiaalipalvelu	Kohdennettu sosiaalipalvelu	Jatkuva seuranta; tehostettu tuki	Selvittely, arviointi, päätöksenteon valmistelu; tehostettu tuki ilmeneen uhan ilmapiirissä, paljon motivoitustyötä ja/tai pakottamista	Päätöksenteko; Lapsen sijoituksen tavoitteena kotiuttaminen tai pitkäaikainen sijoitus
Huoli lapsesta;	Huoli lapsesta vähaista; perhe motivoitunut saamaan tukea	Huoli lapsesta kasvava;	Lapsi vaarassa, huolta paljon ja jatkuvasti ja ajoittain välittömästi	Lapsi vaarassa, huolta paljon ja jatkuvasti tai välittömästi; vanhemmat ja/tai lapsi vältteleviä, ei vastaanottavia.	Vakava vaara, huolta paljon, mutta vähenevällä ja huojentavalla perspektiivillä.
Tuen ja kontrollin yhdistelmä ja niiden painotus	Tukea	Tukea/kontrollia	Tukea/kontrollia	Kontrollia/tukea	Kontrollia/tukea
Resurssikysymys	Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Yksin työskentelyä	Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Toive lisävoimavaroista ja kontrollista nousee. Yksin ja parin kanssa/työnohjaus	Omat voimavarat ehtymässä, tarve lisävoimavaroihin ja kontrolliin kasvava. Parityö/työnohjaus	Omat voimavarat ehtymässä; puututtava välittömästi tilanteeseen. Parityö/tilin/työnohjaus	Uusia voimavaroja, tuki ja kontrolli yhdistetty. Vakilintunut työyhteisö/työnohjaus
Perhetyön muoto	Ehkäisevä perhetyö	Kohdennettu perhetyö	Tehostettu perhetyö ja -kuntoutus	Perhetutkimus ja -kuntoutus	Perhekuntoutus tai kohdennettu perhetyö (huostaanoton tavoitteen mukaan)

Berg, Heino ja Hurtig (2000) ovat tutkimuksessaan jäsenelleet perhetyötä sateenvarjokäsitteeksi. Perhetyön sateenvarjossa perhetyö on jaettu kolmeen sektoriin. Sektorit on jaoteltu sen perusteella, missä työtä tehdään. Yhdellä sektorilla on toimistossa tapahtuva perheterapiatyö, toisella sektorilla on perheen kotona tapahtuva työ, joka voi olla kohdennettua tai tehostettua ja kolmannella sektorilla on laitos- tai leirimuotoinen kuntoutus, joka on ympärivuorokautista perhekuntoutusta. (Berg, Heino & Hurtig 2000, 188–189). Kuvio 1 Perhetyön sateenvarjo

(Heino 2008) on kuvattu myös Tarja Heinon selvityksessä lastensuojelun kehittämisohjelmalle. (Heino, 2008, 25).

Kuvio 1 Perhetyön sateenvarjo (Heino 2008)

3.2 Perhetyö kunnallisena palveluna

Kunnilla on vastuu tuottaa sosiaali- ja terveystalaita kuntalaisille. Kunnat voivat halutessaan järjestää palvelut itse, ostaa palvelut tai toteuttaa ne yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kuntien toimintaa ohjaa lainsäädäntö ja kunnan omat säännöt, joissa määrätään, miten palveluiden tuottaminen tapahtuu. Perhetyö voi sijoittua eri tavoin kuntien palvelujärjestelmissä. Osassa kunnissa on perhekeskuksia, joihin on kerätty peruspalveluita perheille, kuten neuvola ja perhetyö. Mallissa ajatuksena on tarjota palveluita varhaisessa vaiheessa. (Järvinen ym.2012, 62–65). Tornion kunnalla perhetyö sijoittuu perhekeskuksen yhteyteen. Järvisen yms. mukaan perhetyö voi sijoittua myös kotipalvelun yhteyteen. Perhetyö on usein kunnan palvelujärjestelmässä myös lastensuojelun yhteydessä, jolloin sitä kutsutaan lastensuojelun perhetyöstä. (Järvinen ym. 2012, 62–65).

Perhetyö on oma työmuoto, sillä ollessa omat itsenäiset työntekijät, tehtävät ja työmuotonsa, jotka keskittyvät perheiden kanssa työskentelyyn. Työlle on asetettu tavoitteet ja suunnitelma. Sille on määritelty oma perustehtävä, nimetty työntekijöitä tai tiimi työn suorittamiseen, joka toteuttaa tehtävänsä omilla työtavoilansa. Työllä on oma toimenkuva ja paikka organisaatiossa, kuten sosiaalitoimen

yhteydessä toimivalla perhetyön tiimillä. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 31.) Tornion kaupungin perhetyö on osa Tornion kunnan organisaatiota ja kaupungin lasten, nuorten ja perheiden palveluita. Järvinen jne. kuvaavat ennaltaehkäisevän työn tavoitteena olevan perheen hyvinvoinnin ylläpitäminen, tukea perhettä arjessa, auttaa voimavarojen löytämisessä ja riskien ehkäisy lyhytaikaisissa muutostilanteissa. (Järvinen ym. 2012, 73). Torniossa Sosiaalihuoltolain SHL 18§:n mukaisen ennaltaehkäisevän perhetyö on mm. vanhempien tukemista kasvatustehtävissään. Sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä toteutetaan kotikäynneillä perheiden kotona. Työn tavoitteena on varhaisen vaiheen tukeminen kasvatuksessa, ohjaaminen perhesuhteissa ja tarvittaviin palveluihin sekä perheen voimavarojen tai osaamisen vahvistaminen. (Tornion kaupunki 2021b.)

Perhetyöllä tuetaan vanhemmuutta, ohjataan lastenhoidossa ja kasvatuksessa, vahvistetaan perheen toimintakykyä ja vuorovaikutustaitoja sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Tornion kaupunki 2021a). Tornion kaupungin Lapsiperhetyön toimintakäsikirjassa (2018) määritellään, että perhetyön on oltava kokonaisvaltaista, pitkäjänteistä ja suunnitelmallista. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018). Torniolaisten lapsiperheiden palvelut perustuvat palveluntarpeen arviointiin. Perhetyön sisältö määräytyy perheen kanssa yhdessä määritellyn palveluntarpeen arvioinnin pohjalta. Perhetyön tavoitteita ja tarvetta arvioidaan prosessin aikana. Palvelut voivat toimia ennaltaehkäisevinä, korjaavina tai perheen voimavaroja tukevinä. Perhetyötä voidaan myöntää mm. vaikeuksiin raskauden aikana, kriisitilanteisiin kuten tapaturmat tai erotilanne, useamman lapsen syntyessä perheeseen kerralla tai uupumukseen. Perhetyö voi olla tukemassa vanhempia kasvatuksessa, arjessa tai päivärytmissä. (Tornion kaupunki 2021b.)

Perhetyö voi sisältää asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon liittyvää työtä. Työ voi olla perheen avustamista jokapäiväisissä toiminnoissa tai toimintakyvyn ylläpitoon liittyvää toimintaa. Perhetyö voi tukea perheen hyvinvointia ja vanhemmuutta. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018.) Järvinen ym. (2012) ovat taas jaotelleet perhetyön painotuksia ennaltaehkäisevään työhön, lastensuojelun perhetyöhön ja vaativaan perhetyön erityisalueeseen. (Järvinen ym. 2012, 70). Torniossa lastensuojelulain 36§:n tehostetun perhetyön palvelun on tarkoitus tukea ja kuntouttaa perheitä. Tehostetulla perhetyöllä tarkoitetaan tiivistä työtä perheen

kanssa, johon usein otetaan mukaan laajasti muuta perheen verkostoa. (Tornion kaupunki 2021b.) Järvinen ym. puhuvat lastensuojelun perhetyöstä, joka sisältää lastensuojelulain avohuollon tukitoimet, sijaishuollosta toteutetun perhetyön, kuntouttavan perhetyön ja intensiiviperhetyön. Lastensuojelun perhetyö on tiivistä tukea ja ohjausta sekä vaikuttavaa muutostyötä. Tilanteessa, jossa perheen olosuhteet eivät turvaa lapsen turvallisuutta, voidaan perhetyön avulla puuttua perheiden elämään. (Järvinen ym. 2012, 81–88). Tehostetun perhetyön kriteereinä on huoli vanhemmuuden tai arjenhallinnan puutteissa, lapsen tai nuoren oirehdinta, lapsen huolenpidon, turvallisuuden tai tarpeiden vaarantuminen tai mahdollinen vaarantuminen, päihde tai mielenterveysongelmat perheessä tai perheväkivalta. Tehostetulle perhetyölle määritellään työskentelyaika perhekohtaisesti. (Tornion kaupunki 2021b.)

3.3 Perhetyön prosessi ja tavoitteet

Perhetyön prosessi koostuu työn aloittamisesta, toteutuksesta ja toiminnan päättämisestä. Perhetyön aloitusvaiheessa, joku perheen jäsenistä voi ilmaista tuen tarpeen. Myös perheen kanssa kontaktissa oleva muu taho esimerkiksi sosiaalityöntekijä tai neuvolan terveydenhoitaja voi havaita perheen tarvitsevan tukea. Luottamuksen saavuttamiseksi on tärkeää, että tuen tarpeen havainnut työntekijä keskustelee hänelle esiin tulleesta huolesta perheen kanssa avoimesti. Työntekijä voi kertoa perheelle perhetyöstä ja sen mahdollisuuksista auttaa. Työntekijä pyytää perheen luvan olla yhteydessä perhetyöntekijöihin alustavan arvioinnin saamiseksi. Jos, kuitenkin lapsen etu sitä vaatii voi työntekijä olla yhteydessä toiseen työntekijään esimerkiksi lastensuojelun sosiaalityöntekijään keskustellakseen huolesta lastensuojelulakiin perustuen ilman vanhempien suostumusta. Tilanteessa on kuitenkin hyvä kertoa vanhemmille avoimesti, että huoli ja vastuu lapsen hyvinvoinnista edellyttää työntekijän yhteydenottoa. (Järvinen ym. 2012, 102–104.)

Palveluohjausprosessissa selvitetään perheelle sopivaa palvelukokonaisuutta. Palveluohjaus on työmuoto, joka on asiakaslähtöinen ja asiakkaan etua korostava toimintatapa. On tärkeää nähdä perheen tilanne kokonaisvaltaisesti ja yksit-

täisten perheenjäsenten näkökulmista. Palveluohjaaja kokoaa perheen tuen tarpeet, sekä antaa perheelle tietoa olemassa olevista palveluista. Yhteiseen perheen palveluntarpeen arviointiin osallistuu yleensä perhe, perhetyöntekijä ja perhetyöhön ohjannut taho. Perheen tilannetta, motivaatiota, tarpeita ja voimavaroja arvioidaan palveluntarpeen arvioinnissa. Arvioinnissa selvitetään myös aiempia tuen tarpeita ja tukien käyttöä sekä sitä, mikä on aiemmin auttanut perhettä. Perheenjäsenten oma arvio on ensisijaisen tärkeä. Perheen vanhempien lisäksi kuullaan myös perheen lapsia ikätason mukaisesti. Palveluntarvetta arvioitaessa lähtökohdانا on ne asiat, joihin perhe ensisijaisesti toivoo tukea ja muutosta. Tärkeää on kunnioittaa perheen näkemystä ja aloittaa työskentely niistä asioista, jotka ovat perheelle tärkeitä. Perheelle tulee kertoa heidän oikeuksistaan, yhteistyöstä toimijoiden välillä sekä itse perhetyön prosessista. Palvelutarpeen arviointitapaamisen aikana voidaan suoraan tehdä sopimus työskentelyn aloittamisesta tai voidaan sopia harkinta-ajasta sekä tarjota mahdollisuutta perhetyöntekijän kotikäyntiin myöhemmin. (Järvinen ym. 2012, 104–106.)

Torniossa perhetyön aloittamiseksi tarvitaan palveluntarpeen arviointi palveluntarpeesta sekä arvio, miten perhetyöllä voidaan perheen tarpeisiin vastata. Perheen perhetyöhön ohjaava taho tekee kirjallisen ensiarvion tuen tarpeesta ja sisällöstä asiakkaan kanssa lapsiperhetyön ohjauskaavakkeelle. Ohjauskaavake toimitetaan perhetyön tiimille. Perhetyön aloittamisesta ja päättymisestä tekee viranomaispäätöksen sosiaalityöntekijä. Torniossa perhetyön palvelut ovat perheille maksuttomia. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018). Kun perhetyö päätetään aloittaa, laaditaan perhetyön suunnitelma. Perhetyön suunnitelma perustuu perheen palveluntarpeen arviointiin. Perhetyön suunnitelmassa sovitaan yhteisesti siitä, mitä perhetyöllä tavoitellaan, perhetyön sisällöstä, perhetyön menetelmistä, vastuista ja arvioinnista. Suunnitelma laaditaan kirjallisena kaikille mukana olleille osapuolille. (Järvinen ym. 2012, 106.)

Perhetyö parhaimmillaan tarjoaa apua perheen avun ja tuen tarpeeseen. Perhetyössä tavoitellaan perheen tukemista niin, että he kokevat omien voimavarojensa vahvistumisen ja kykenevänsä tulemaan toimeen omillaan. (Uusimäki 2005, 106.) Perhetyön tavoitteina voi olla perheen arjen saaminen sujuvammaksi esim. neuvonnan, opastuksen ja tukimuotojen avulla. Tavoitteena voi olla myös

riskien ja haittojen selvittämistä, erilaisten toimintatapojen luomista perheiden kanssa, ongelmien tunnistamista ja esiin ottamista, haittojen tai ongelmien ehkäiseminen. Ehkäisevään työhön voi kuulua myös lyhyt jakso perhetyötä, jossa selvitellään ja jäsenellään perheen tarpeita. Palvelun saannin oikea-aikaisuus korostuu ehkäisevässä perhetyössä. Perhetyön tavoitteena voi olla esimerkiksi perheen tukeminen kriisissä. Kriisityön tavoitteena on palauttaa perheen valmius omaehtoiseen elämään kriisin jälkeen. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 32–34.) Korjaavan perhetyön tavoitteena on perheiden tukeminen ja kuntouttaminen haasteellisissa tilanteissa. Korjaavalla perhetyöllä yleisimmin tarkoitetaan lastensuojelullista perhetyötä. Korjaavan perhetyön aloitus tarvitsee sosiaalityöntekijän lähteen perhetyöhön. Korvaavan perhetyön tavoitteena voi olla, mahdollisten tukitoimien tarpeiden selvittelyä, lastensuojelun tarpeen arvioimista, tilanteen heikentymisen pysäyttämistä tai jälkihuoltoa. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 34.) Tornion kaupungin perhetyön tavoitteena on elämänhallinnan, omien voimavarojen sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen perheissä. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018).

3.4 Menetelmät, kirjaaminen, seuranta ja tuloksellisuus

Perhetyön menetelmät ovat erilaisia keinoja tai tapoja tehdä perhetyötä. (Seppänen, Tapio, Toivanen & Vilen 2010, 62–63). Perhetyötä tehdään monella eri tavalla. Millaisia työmenetelmiä perhetyössä käytetään vaikuttavat mm. tavoitteet, perheen tarpeet ja elämäntilanne, resurssit ja työntekijän oma persoona. Yleisimpiä perhetyön menetelmiä ovat: perhetyön dokumentointi ja suunnittelu, tavoitteiden laatiminen, perhetilanteen, vanhemmuuden ja parisuhteen arviointi, arjen hallinnan keinot, neuvonta, keskustelu ja ohjaus. Perhetyössä käytettäviä yleisimpiä menetelmiä voivat olla myös varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen, ryhmätoiminta, verkostomenetelmät sekä videoavusteinen perheohjaus. Työn dokumentointi ja suunnittelu vaativat erityistä huolellisuutta ja osaamista. Dokumentointi on työn arvioinnin väline, jolla arvioidaan laatua, vaikuttavuutta ja kehittämistä. Työntekijään tärkein anti perheelle on läsnäolo ja kiireetön yhteinen aika. Menetelmät eivät takaa työn onnistumista vaan toiminnassa on tärkeintä yhteistyösuhteen laadukkuus. (Järvinen ym. 2012, 158.) Työvälineet ovat erilaisia apu-

välineitä työn tekemiseen, kuten esimerkiksi erilaiset kartoituslomakkeet ja työntekijän etiikka. Etiikka tarjoaa ajattelun ja pohtimisen välineitä, joka auttaa ihmisiä valintojen tekemisessä ja oman ja toisten toiminnan arvioimisessa sekä tutki-
maan toimintansa perusteita. (Seppänen ym. 2010, 62–63.)

Keskusteluja, perheen tai parisuhteen tilannetta voidaan selventää ja helpottaa lomakkeiden avulla. Lomakkeet voivat syventää perheenjäsenten ajattelua miettimään ratkaisuja elämäntilanteessa tai ottamaan asioita puheeksi työntekijän kanssa. Erilaisia lomakkeita ovat esimerkiksi erilaiset roolikartat liittyen vanhemmuuteen tai parisuhteeseen, perhenavigaattori, perhetilannepuntari, lapset puheeksi, sukupuu, elämänjana ja Silta-työmalli. Perhetyön menetelmiä työntekijällä voi olla arviointi, palautteen antaminen, ohjauksen tai neuvojen antaminen, voimavaraistava keskustelu, dialogisuus -ja reflektiivisyys, narratiivisuus, huolen puheeksi ottaminen, ja erilaiset toiminnalliset menetelmät. (Järvinen ym. 158–193.) Voimavaraistavassa keskustelussa menneisyyttä tarkastellaan voimavarana ja keskitytään tulevaisuuteen. Siinä tulkitaan, ja hyödynnetään asiakkaan kykyjä, osaamista ja verkostoa ratkaisujen löytämiseksi. Dialogisuus on vuoropuhelua ja se edellyttää vastaanottamista. Dialogissa syntyy kohtaamisia ja siitä voi syntyä uusia oivalluksia. Reflektiivisyys taas on keskustelun antia kokoava menetelmä. Reflektoinnin avulla on mahdollista oppia ja sille on oleellista ihmetely ja kysyminen. Muutos edellyttää ajatusten tietoista tarkastelemista. (Järvinen ym. 2012, 182–185.) Rönkkö ja Rytönen toteavat, että ” Narratiivinen ajattelu lähtee ihmisen omien kokemusten tutkimisesta.” (Rönkkö & Rytönen 2010, 191.)

Toiminnallisia menetelmiä voivat olla erilaiset pelit- ja leikit, rentoutusharjoitukset, liikunnalliset menetelmät, arkiset toimet tai rooliharjoitukset. (Järvinen ym. 2012, 158–193). Perhetyöntyössä tarvitaan ammatillista vuorovaikutusta, jonka lähtökohdaksi on itsensä tunteminen. Vuorovaikutuksen työvälineenä työroolin ja persoonan käyttäminen kuuluvat asiantuntijuuteen. (Seppänen ym. 2010, 64–65). Seppänen ym. (2010) kuvaavat Dialogi eli vuoropuhelutaitojen olevan tärkeitä perhetyössä. Oleellista dialogissa on, että asiakas on oman elämänsä pääkohde

ja hänen kanssaan yhteistyössä etsitään vastauksia asiakkaan elämään. Todelista luottamusta voi syntyä vain dialogin ja yhteisen ymmärryksen kautta. (Sepänen ym. 2010, 78).

Hyvä dokumentointi turvaa työntekijän ja asiakkaan aseman ja oikeudet ja palvelee työskentelyn suunnittelu ja arviointia. (Järvinen ym. 158–160.) Tornion kaupungin perhetyön päätökset kirjataan asiakastietojärjestelmään. Perhetyön suunnitelmat sekä väliarvioinnit kirjataan manuaalisesti lomakkeille, jotka säilytetään arkistointisäännösten mukaisesti. Päätökset, suunnitelmat, seurantatiedot, havainnot ja toiminta kirjataan asiakastietojärjestelmään. Perhetyön käynneistä ja muista tiedoista koostuvat kirjaukset tulee olla tiiviitä, mutta niiden tulee sisältää kaikki olennainen. Tiedot tulee kirjata täsmällisesti ja ymmärrettävästi sekä välttämättä tulkinnanvaraisuutta. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018). Järvisen jne. mukaan palvelutarpeen arvioinnin kirjaaminen tekee perheen tilanteen näkyväksi ja arvioitavaksi. Kirjattujen tietojen tulee olla virheettömiä ja tarpeellisia. Kirjaukset tehdään ensisijaisesti asiakasta varten ja käytetyn kielen tulee olla lähellä asiakkaan arkea. Asiakastietoja säilytetään niin, että ulkopuoliset eivät niitä pysty lukemaan. Virheellinen tieto korjataan tai poistetaan, jos asiakas vaatii tietojen korjaamista. Kirjaamisessa on kyse olennaisten asioiden löytämisestä ja punnitsemisesta. (Järvinen ym. 2012, 158–160.)

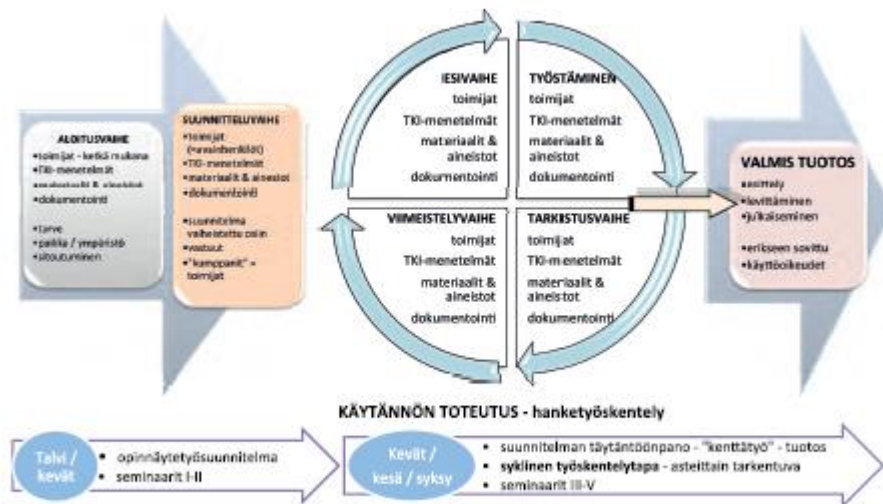
Tornion kaupungin perhetyö on tavoitteellista ja suunnitelmallista työtä. Perhetyön ensimmäinen väliseurantatapaaminen sovitaan etukäteen noin kolmen kuukauden päähän siitä, milloin perhetyö on perheessä aloitettu. Jos perhetyön tarve on lyhyempi, väliseurantatapaamista ei välttämättä ole tarpeellista järjestää. Tarvittaessa välitapaaminen voidaan järjestää myös aiemmin, kuin kolmen kuukauden kuluttua perhetyön aloituksesta. Järvinen ym. esittävät, että ensimmäinen arviointitapaaminen järjestettäisiin esim. 2–3:n kuukauden päästä työn aloittamisesta. (Järvinen ym. 2012). Välitapaamisissa on tarkoitus arvioida sitä, miten perhetyön suunnitelma on toteutunut, miten tavoitteita on saavutettu sekä, perhetyön vaikuttavuutta, eli mitä hyötyä perhe on saanut perhetyöstä perhetyön aloitus tilanteeseen peilaten. Jatkovaa työn arviointia toteutetaan asiakaskäynneillä, jol-

loin käyntien yhteydessä työntekijä ja perhe arvioivat suullisesti edistymistä, hyötyä perhetyöstä ja perheen tarpeita. Työtä arvioitaessa kirjauksissa palataan laadittuihin tavoitteisiin. (Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018.)

4 PRODUKTIN TOTEUTUS

4.1 Prosessin kokonaiskuvaus

Salonen kuvaa kehittämistoimintaa yläkäsitteenä kaikelle toiminnalle, josta syntyy uusi asia. (Salonen 2013, 7). Tämä työ sisälsi esitteen valmistuksen, joten toiminnallista opinnäytetyötäni voidaan pitää kehittämistoimintana. Toiminnallinen opinnäytetyö on prosessi. Opinnäytetyöni vaiheet ja sisällöt mukailivat Salosen esittelemää konstruktivistista mallia Kuvio 2 Kehittämistoiminnan konstruktivistinen malli - esimerkkinä opinnäytetyövaiheineen (Salonen 2013) Salosen esittelemässä mallissa korostuu (sosio) pedagoginen työote. Mallissa näkyy reflektio eli arviointi prosessin eri vaiheissa ja se ottaa huomioon inhimilliset tekijät. (Salonen 2013, 16,20.)

Kuvio 2 Kehittämistoiminnan konstruktivistinen malli - esimerkkinä opinnäytetyövaiheineen (Salonen 2013)

Työn aloitusvaihe alkoi syksyllä 2020, jolloin toteutin harjoitteluni Tornion kaupungin perhetyössä. Harjoitteluni aikana keskustelimme yhteisesti perhetyön tiimin kanssa ja työntekijöiden kanssa ideoista ja ajatuksista opinnäytetyön aiheeksi. Perhetyö työmuotona oli itselleni kiinnostava aihe, jonka vuoksi kiinnostuin ideoimaan opinnäytetyötäni perhetyöhön suuntautuen. Työn aloitusvaiheessa nousi esiin idea perhetyön esitteen tekemisestä. Salonen kuvaa aloitusvaiheen sisältävän kehittämistarpeen, kehittämistehtävän, ajatuksen toimijoista

ja toimintaympäristön. (Salonen 2013, 17). Perheet ja perheiden hyvinvointi oli ollut vallitsevan koronapandemian siivittämänä median otsikoissa ja avun tarve tuntui olevan ilmeinen. Harjoittelu herätti ajattelemaan varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden tarvetta. Harjoittelussani olin jo nähnyt, miten vaikuttavaa työtä perheiden kanssa tehtiin sekä, miten perhetyöllä voitiin vaikuttaa perheiden tilanteisiin. Perhetyössä ei ollut olemassa olevaa esitettä, joten sen tekeminen oli ajankohtaista ja työ toteutettiin tarvelähtöisenä. Kehittämistehtävän tavoitteeksi asetettiin perhetyön esitteen valmistaminen. Esitteen sisällön tarpeita suunnittelin selvittäväni kyselylomakkeella.

Marraskuussa 2020 hain tutkimuslupaa opinnäytetyölleni, jonka oli tarkoitus vastata perhetyön tarpeeseen konkreettisesta esitteestä, jota voi jakaa yhteistyökumppaneille (neuvola, varhaiskasvatus, päivähoido, koulut jne.) heidän kysymyksiinsä vastaamiseksi. Työn oli tarkoitus vastata perheiden tarpeisiin vastaamalla kysymykseen, mitä perhetyö on ja tuoda perhetyötä läpinäkyväksi tuen tarpeessa oleville perheille. Tavoitteena oli perheiden tavoittaminen aiemmin ennaltaehkäisevän tuen piiriin, ennen kuin ongelmat olisivat lastensuojelullisia ja kustannukset suurempia. Perusturvanjohtaja myönsi tutkimukselleni luvan (Liite 1) marraskuussa 2020. Toimeksiantosopimuksen teimme joulukuussa 2020. Sopimuksessa sovimme ohjauksesta, dokumentoinnista, keksinnöistä, vastuista ja salassapidosta. Lisäksi sovimme, esitteiden kustannuksista. Toimeksiantosopimus tehtiin tekijän, perhetyön tiiminvastaavan ja oppilaitoksen ohjaavien opettajien välillä. Sopimuksien jälkeen alettiin toteuttamaan tarkempaa suunnitelmaa toimeksiannon ja selvityksen toteuttamiseksi.

Suunnitteluvaiheessa maaliskuussa 2021 keräsin tietoa ja tutustuin tietoperustaan. Tässä vaiheessa toteutin kirjallisen opinnäytetyön suunnitelman. Kuten Salonen (2013) kuvaa suunnitteluvaiheen sisältävän kirjallisen suunnitelman, joka on tehty sillä tarkkuudella kuin voidaan suunnitteluvaiheessa (Salonen 2013, 17). Suunnitelman mukaan selvityksen päädyin toteuttamaan kyselynä esitteen sisällön tarpeista. Vastaajista perhetyö antaisi palvelun tuottajan näkökulmaa ja sosiaalityöntekijät tilaajan näkökulmaa. Salonen kirjoittaa kehittämishankkeen suunnitteluvaiheessa olevan tärkeää tarkentaa toimijat hankkeessa. Tosin Salonen

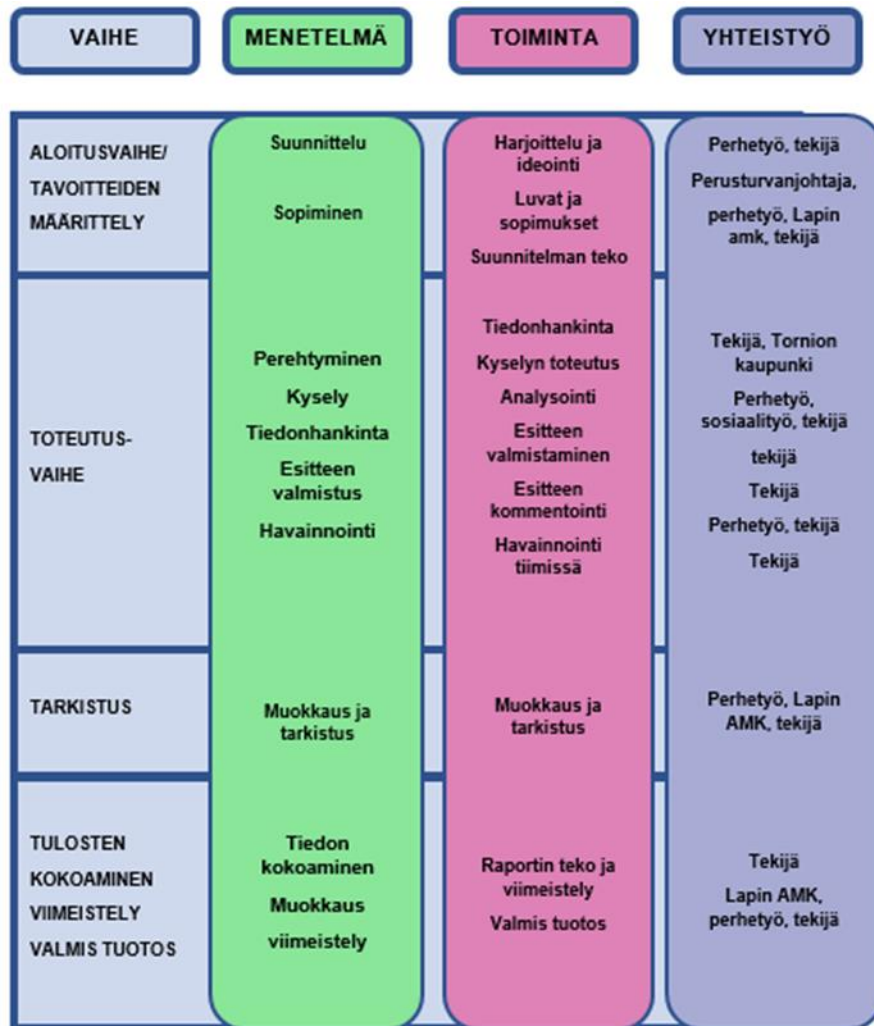
kuvaa, että etukäteen on haastavaa sanoa tarkkaan, mikä toimii ja onnistuu. Osa-tekijät tarkentuvat yleensä työn aikana. (Salonen 2013, 17). Suunnitteluvaiheessa oli hahmoteltu selvityksen tekemistä perhetyön, sosiaalitoimen ja muiden mahdollisen yhteistyötahojen sekä asiakkaiden näkökulmista. Alkuperäistä vastaajien joukkoa päädyttiin rajaamaan resurssien vuoksi pienempään joukkoon, säilyttäen tuottajan ja tilaajan näkökulmien selvittäminen.

Työstämismuutosten huhtikuussa 2021 valmistin kyselomakkeen ja aloin työstämään työn raporttia. Salonen kuvaa työstämismuutosten voivan olevan vaativin ja pisin, mutta ammatillisen oppimisen kannalta antoisa. (Salonen 2013, 18). Työstämismuutosten tai toteutusvaiheessa kysely lähetettiin vastaajille, jonka jälkeen selvityksen tulokset koottiin yhteen. Kyselyn tulosten perusteella toteutin perhetyön esitteiden ehdotuksen. Esite toteutettiin Word-ohjelmalla, jotta se olisi muokattavissa.

Tarkistusvaiheessa alkoi prosessi, missä työstettiin esitteiden sisältöä ja muokattiin perhetyön näköiseksi. Salonen kuvaa tarkistusvaiheessa tekijöiden arvioivan tulosta yhdessä. Syntynyt tuotos voidaan palauttaa takaisin työstämismuutosten tai se voidaan siirtää viimeistelyyn. (Salonen 2013, 18.) Sain perhetyön tiimiltä kirjallista palautetta esittelemästäni esitteestä, jonka perusteella tein esitteeseen muutoksia. Huhtikuussa esitteiden sisällön selvitystä jatkettiin perhetyön tiimipalaverissa, jossa havainnoin tiimin toiveita perhetyön esitteiden sisällöstä ja ulkoasusta. Havaintojen perusteella esitettä lähdettiin suuntaamaan asiakkaille ja siitä aloitettiin muokkaamaan kaksisivuista.

Viimeistelyvaiheessa esitettä työstettiin tekijän ja perhetyön yhteistyössä. Tuotosta karsittiin ja hiottiin. Samalla tulokset, tieto ja projektin eteneminen koottiin yhteen ja raportoitiin. Raportointi toteutui huhtikuun 2021 aikana osittain projektin toteutuksen ja viimeistelyn ohella. Raportin työstäminen ja muokkaus ajoittui huhtikuun ja toukokuun aikana 2021. Salonen kuvaa viimeistelyvaiheen olevan vaativa. Vaihe on työllistävä, koska se sisältää tuotoksen viimeistelyn ja raportin kirjoittamisen. (Salonen 2013, 18.) Valmis esite saatiin viimeistelyä huhtikuussa 2021 ja se esiteltiin toimeksiantajalle, joka hyväksyi sen. Valmis tuotos lähetettiin sähköpostitse toimeksiantajalle muokattavana Word-versiona ja PDF-versiona, josta se on helppo tulostaa. Kokonaisuudessaan hanke ajoittui lokakuusta 2020

toukokuulle 2021. Prosessikaavio havainnollistaa pääpiirteet opinnäytetyön prosessin etenemisessä. Kuvio 3 Prosessikaavio työn vaiheista

Kuvio 3 Prosessikaavio työn vaiheista

4.2 Kyselyn tulokset

Kyselyn vastaukset purettiin Webropol-ohjelmiston avulla. Kyselyn vastauksista luotiin perusraportti, jossa tulokset esitettiin pylväs- ja piirakkakaavioina vastauksien havainnollistamiseksi. (Liite 2) Vapaamuotoisten tarkentavien kysymysten sanalliset vastaukset esitettiin raportissa taulukkoina, joissa sanalliset vastaukset oli jaoteltu; kyllä, ei ja en osaa sanoa vastanneiden kesken. Kyselyn enemmistön äänillä prosentuaalisesti toteutettiin tuloksien perusteella versio esitteestä. Airak-sinen ja Vilikka toteavatkin, että toiminnallisen työn lähtökohtana on, miten saadut

vastaukset suuntaavat työn sisältöä. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 60). Kyselyn tarkoituksen oli selvittää, mitä pidetään tärkeänä esitteen sisältää. Vastaajana olivat perhetyö tuottajan näkökulmana ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät tilaajan näkökulmana, koska heillä on asiasta parhain tieto tutkittavassa kunnassa. Kyselyllä saatiin tietoa, mitä toivotaan tuotoksen sisällöksi, joka suuntasi esitteen tekemistä. Kuten Airaksinen ja Vilkkä kirjoittavat olennaista on kysyä, mitä mitataan, keneltä mitataan ja miksi. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 59). Kysely lähetettiin yhteensä seitsemälletoista vastaajalle. Kyselyyn vastanneita oli kuusi, joista 66,7 % oli perhetyössä työskenteleviä ja 33,3 % lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä.

vastauksien perusteella 50 % vastanneista piti tärkeänä, että esitteessä kerrotaan, mihin kriteereihin palveluiden saanti perustuu. 17 % ei ja 33 % Ei osannut sanoa. Vastanneista 83 %:a piti tärkeänä, että esitteessä kerrotaan millaisissa tilanteissa perhe voi perhetyön palvelua saada ja 17 % Ei. Vastaajilta kysyttiin, onko tärkeää, että esitteessä kerrotaan, miten perhetyön yhteistyökumppanien tulisi toimia havaitessaan mahdollisen perhetyön tarpeen asiakkaissaan omassa työssään. Yhteistyökumppanien informointia piti tärkeänä 66 % 17 % vastasi ei ja 17 % ei osannut sanoa. Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa siihen, onko tärkeää, että esitteessä kerrotaan palveluntarpeen arvioinnista. Vastaajista 83 % piti sitä tärkeänä 17 % vastasi Ei ja 17 % ei osannut sanoa. 66 % piti tärkeänä esitteessä kerrottavan palveluprosessista, päätöksistä, palvelun aloittamisesta ja päättämisestä, 17 % vastasi ei ja 17 % ei osannut sanoa. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta, tulisiko esitteessä kertoa siitä, mihin päätökset, tiedot ja suunnitelmat kirjataan ja tallennetaan. Vastanneista 50 % vastasi kyllä, 33 % ei ja 17 % ei osannut sanoa. Tietojen tallentamisesta kysyttiin olisiko heistä tärkeää esitteessä kertoa, mihin tallennettuja tietoja käytetään ja kenellä on oikeus niitä lukea. 50 % vastasi kyllä, 33 % ei ja 17 % osannut sanoa (Webropol 2021.) Alla olevassa sanapilvessä havainnollistetaan mitä esitteessä pidettiin tärkeänä olla kyselyn perusteella. Kuvaan on sisällytetty sanalliset ja prosentuaaliset vastaukset. Kuvio 4 Mitä pidettiin tärkeänä esitteen sisältää kyselyn perusteella

Kuvio 4 Mitä pidettiin tärkeänä esitteeseen sisältää kyselyn perusteella

Vastauksien perusteella esitteeseen toivottiin tietoa palvelunsaannin kriteereistä, millaisissa tilanteissa palvelua voi saada, miten asiakkaat voivat hakea palvelua, miten yhteistyökumppaneiden tulisi toimia havaitessaan työssään mahdollisen perhetyön tarpeen, palveluntarpeen arvioinnista, palveluprosessista, päätöksistä, palvelun aloittamisesta ja päättämisestä, mihin päätökset, tiedot ja suunnitelmat kirjataan ja tallennetaan ja mihin tallennettuja tietoja käytetään ja kenellä oikeus niitä lukea. (Webropol 2021.) Alla oleva kuvaan on hahmoteltu kysymysten vastauksista nousseita ajatuksia ja teemoja, josta niitä voi tarkastella lähemmin. Taulukko on koottu kyselyyn vastanneiden sanallisista vastauksista. (Liite 2.) Kuvio 5 Mitä perhetyön esitteessä tulisi kertoa

Kuvio 5 Mitä perhetyön esitteessä tulisi kertoa

4.3 Havainnoinnin tulokset

Perhetyön tiimin havainnoista kerättiin eri teemoja, mitä tiimissä nousi esille. Perhetyön tiimin palaverissa kävimme esitteen ehdotelman sisällön läpi. Tiimi mietti, mitä muutoksia he toivoisivat esitteeseen. Havainnoinnin perusteella esite toivottiin suunnattavan asiakkaille. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesta esitteestä asiakkaille ja perhetyön yhteistyökumppaneille tietoa antavasta esitteestä toivottiin esite, jossa kerrottaisiin asiakkaille kivasti, mitä perhetyö on. Esitteen toivottiin tuottavan tietoa lempeästi. Havaintojeni mukaan esitteen ei haluttu olevan houkutteleva vaan lyhyesti informoiva. Esitettä lukemalla asiakas voisi kiinnostua kysymään lisätietoa perhetyöstä ja siitä, olisiko se hänen tilanteessaan oikea palvelumuoto esim. neuvolan terveydenhoitajalta. (Tornion kaupunki perhetyö 2021.) (Liite 3).

Tiimin keskustelun havainnoinnin perusteella esitteen toivottiin olevan nelisivuisen esitteen sijasta kaksipuolinen ja A5- kokoinen. Esitteeseen toivottiin lyhyitä sanoja, joita jaksaa lukea ja jotka jäävät mieleen. Esitettä pidettiin esteettisesti kivana ja värejä pidettiin hyvinä. Osoitetietoja ei pidetty tarpeellisena. Esitteeseen toivottiin tilaa, johon perhetyöntekijä voisi laittaa omat yhteystietonsa. Kuvitus ja

esitteen graafinen ilme olivat hyviä. Kuvien käyttö sovittiin, vielä selvitettävän. (Tornion kaupunki perhetyö 2021.) (Liite 3.) Alla olevassa kuvassa havainnollistetaan mitä asioita perhetyön tiimi toivoi esitteeltä. Kuvio 6 Perhetyön havainnointi. Millainen esite toivotaan

Kuvio 6 Perhetyön havainnointi. Millainen esite toivotaan

4.4 Esitteen valmistaminen

Varsinaisen tuotoksen eli esitteen suunnittelussa hyödynsin Tornion kaupungin brändikäsikirjaa. Valmis esite toteutettiin brändin mukaisesti (viestintä, värit ja fontit) (Brändikäsikirja 2019.) Haasteita tuotti toteuttaa esite, joka vastaa yhteistyötahojen tiedontarpeisiin ja asiakkaiden tarpeisiin ilman, että se karkottaa asiakkaita. Kyselyn, perhetyön ja Tornion kunnan perhetyön teorian ja tutkimieni muiden kuntien esitteiden pohjalta suunnittelin esitteen. Esitteen suunnitteluun tutustuin esitteen hahmotteluvaiheessa. Ensimmäiseen esitteeseen sisällytetyjä teemoja ja sanoja kuvaa alla oleva sanapilvi. Kuvio 7

Kuvio 7 Esitteen sisällöt kyselyn perusteella

Teorian ja selvitysten perusteella toteutui esite, joka oli suunnattu yhteistyökumppaneille ja asiakkaille. Esite toteutettiin tuottamaan tietoa perhetyöstä. Kyselyyn vastanneiden vastaukset ohjasivat hyvin pitkälti valintoja esitteen valmistamisessa, koska tavoitteenahan oli tuottaa esite tarpeeseen. Esitteen sisällön valinnoissa otin huomioon prosentuaaliset enemmistöt teemoista, mitä pidettiin tärkeänä esitteessä olla, sekä vastaajien sanalliset vastaukset. Työn taustalla vaikutti koko prosessin ajan perhetyön teoriatieto. Valmiiseen esitteeseen pyrin saamaan kaikki toivotut teemat. Sanalliset vastaukset ohjasivat sisällön toiveissa yleisesti. Esitteessä (Kuvio 8 Esitteen malli sivu 4) esiteltiin mm. perhetyö ja tehostettu perhetyö, jotta se ohjeistaisi muita ammattilaisia ja asiakkaita arvioimaan palveluntarvettaan. Ammattilaisille se toimisi työvälineenä esitellä eroavaisuuksia ja kertoa kumman palvelun piiriin asiakas kuuluisi. Tietosuoja ja laki nousi sanallisissa vastauksissa esiin lukumäärien lisäksi. Koska esitteestä toivottiin lähestyttävä, laki pidettiin pienessä osassa perhetyön palveluissa. Tietosuoja liittyy asiakkaan informointiin ja oikeuksiin, joita sosiaalialalla pyritään edistämään. Kyselyn tuloksissa enemmistö toivoi esitteessä kerrottavan tietojen tallentamisesta,

kirjaamisesta, päätöksistä, tietojen käytöstä sekä kenellä on oikeus lukea tietoja. Sosiaalihuollon asiakaslain (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 2:12 §, 2:13 §, 4: 21 §) mukaan asiakasta tulee informoida tietojen käsittelystä ennen, kuin hän antaa tietoja. Oppaan mukaan tieto tulisi sisällyttää esim. toimeentulotukihakemuslomakkeeseen. Yksi tapa informoida on sisällyttää tieto asiakkaalle annettavaan palvelusta kertovaan esitteeseen. Informointi voidaan hoitaa myös toteuttamalla asiakirja, joka sisältää rekisteriselosteen tiedot ja tietosuojaselosteen, jolloin asiakasta tulee informoida, missä se on nähtävillä. Asiakasta voidaan informoida myös suullisesti. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2016, 23–24.) Selvityksen mukaan esite on hyvä keino saada informaatio mahdollisimman kattavasti asiakkaiden ulottuvilla. Samalla se toimisi dokumenttina valvontatilanteessa informoinnista.

Perhetyötä voidaan myöntää sosiaalihuoltolain 18§:n ja 19 §:n tai lastensuojelulain 36 §:n mukaisena palveluna.

Perhetyö	Tehostettu perhetyö
<ul style="list-style-type: none"> Lyhyt aikaista tukea (enintään 6 kk) Ennaltaehkäisevää tukea Varhaista tukea Suunnitelmallista ja tavoitteellista vanhempien tukemista arjessa selviytymiseen Neuvontaa ja ohjausta Tukea perheen keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin Tuen tarve arvioidaan noin kolmen kuukauden välein 	<ul style="list-style-type: none"> Perhekohtainen työskentelyaika Korjaavaa ja intensiivistä työskentelyä Lastensuojelun avopalvelua, kun muu perhetyö ei ole riittävä tuki Lastensuojelullinen huoli Lapsen kasvun ja kehityksen tukea Vanhemmuuden tukea Perheen itsenäisen arjen hallinnan tukea

Tietosuojaja

Käsitlemme henkilötietojasi asianmukaisesti ja lainsäädännön vaatimalla tavalla yksityisyytesi ja oikeusturvasi suojelemiseksi. Asiakas- ja potilastiedot ovat salassa pidettäviä. Niitä käsittelee vain palvelutapahtumaasi tai hoitoosi osallistuvat henkilöt siinä laajuudessa kuin palvelutapahtumasi tai hoitoosi vaatii. Jokaisella asiakkaalla ja potilaalla on oikeus tarkastaa: mitä tietoja hänestä on kirjattu, tarkastaa kuka tietoja on käsitelty ja tehdä tarvittaessa tiedonkorjausvaatimus. Lue lisää henkilötietojasi koskevasta tietosuojasta kaupungin kotisivuilta <https://www.tornio.fi/kaupunki-ja-hallinto/yhteystiedot-ja-asiointi/tietosuojaja/> tai pyydä tietoa palvelutapahtumaasi tai hoitoosi osallistuvalla henkilöltä.

Kuvio 8 Esitteen malli sivu 4

Esitteen sisällössä kerrottiin, millaisissa tilanteissa perhetyö voi olla perheen tukena esimerkkien avulla. Miten perhetyöhön ohjaututaan ja mihin yhteistyötahot voivat ottaa yhteyttä. Esitteessä pyrittiin korostamaan asiakkaan osallisuutta perhetyön prosessiin ja työn perustuvan yksilöllisiin tarpeisiin. Esitteessä Kuvio 9

pyrittiin korostamaan ennaltaehkäisevää tukea, matalankynnyksen palvelua, yhteystietoja, kriteereitä, perhetyöhön ohjautumista, asiakkaan osallisuutta prosessiin. Esitteessä nostettiin yksinkertaisesti esiin, mitä perhetyö on (tukea, apua, ohjausta, neuvontaa, voimavaraistamista, maksutonta jne.) Kuvassa kansilehti esitteestä. (Esitteen kuva ei ole alkuperäinen)

Kuvio 9 Esitteen malli, kansisivu

Esitteen sisältö muodostui selvityksen perusteella, johon sisältyi kysely ja havainnointi. Selvitystä käytetään yleisimmin opinnäytetyön tekemisessä, kun halutaan tuottaa tuote tai tapahtuma kohderyhmälähtöisesti, mutta sen tarpeita ei vielä tunneta. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 57). Tavoitteena oli selvittää, millaista esitettä toivotaan, mitä sen toivotaan sisältävän ja kerätä tietoa asiantuntijoilta, jotka tuntevat kohderyhmien tarpeet. Toiminnallisen tuotoksen teko oli prosessi, jossa tuotos muodostui selvitysten ja palautteen perusteella. Työn tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajan tarpeisiin soveltuva tuotos. Valmiin tuotoksen toteuttamista on ohjannut toimeksiantajan tarve. Esitteen mallin pohjalta havainnoin perhetyön tiimin toiveita esitteelle. Itse esitteen kohderyhmän muuttuessa luonnollisesti

muuttui myös esite. Perhetyötä lähdettiin esittelemään sanoin ja mahdollisimman lyhyin lausein. Esite suunniteltiin yhteistyössä perhetyö tiimin kanssa.

Valmis perhetyön esite Kuvio 10 Perhetyön esite vastaa sisällöltään ja ulkoasu- taan toimeksiantajan toiveita. Esitteen graafinen ilme vastaa Tornion kaupungin brändiä. Lopullinen tuotos sisälsi tiedon siitä, mitä perhetyö on. Perhetyöstä kerrottiin lyhyin ilmaisin. Esitteessä nousevat esille mm. arjen tuki/apu, toiminta yhdessä perheen kanssa kodissa ja kodin ulkopuolella, matalankynnyksen palvelu, yhdessä tekeminen, hyvinvoinnin tuki, ohjaus, neuvonta, kriisitilanteet, haasteet, voimavarat ja vanhemmuuden tuki.

PERHETYÖ
Tornion kaupunki

"Me olemme perheitä varten"

Perhetyö on

- ✓ Käytännön apua ja yhdessä tekemistä
- ✓ Perheen hyvinvoinnin tukemista
- ✓ Ohjausta
- ✓ Neuvontaa
- ✓ Vanhemmuuden tukemista
- ✓ Apuna kriisitilanteissa ja arjen haasteissa
- ✓ Perheen omien voimavarojen vahvistamista
- ✓ Lapsilähtöistä
- ✓ Maksutonta

Tornion kaupungin perhetyö on matalan kynnyksen palvelua torniolaisille lapsiperheille. Perhetyö tukee perheitä arjen haasteissa, kun perheen omat voimavarat ovat vähissä.

Apuna ja tukena arjessa

Lapsi -ja Perhetyö
040 663 22 93
Tornio

Toimintaa perheen kanssa kodissa ja kodin ulkopuolella
Yhteyshenkilösi:

Kuvio 10 Perhetyön esite

5 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Jotta työn laatu ja ihmisarvoinen kohtelu turvattaisiin, sote-palveluita ohjaa useat lait ja asetukset. Rönkkö ja Rytönen (2010, 47–48) ”Etiikka etsii vastausta kysymykseen, mikä on oikein.” (Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta 2011, 9). Talentia ry:n julkaisussa Arki, arvot ja etiikka ammattietiikkaa sosiaalialalla kuvataan lakia laajemmaksi käsitteeksi, joka ohjaa ammatillista toimintaa, sekä siihen liittyviä valintoja ratkaisuihin. Ammattietiikan perustana on ihmisarvo, ihmisoi-keudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Oppaassa kuvataan ammattieettisten periaatteiden muuttuvan käytännön toiminnassa teoiksi, joten ne ovat osa ammatillisuutta. Ammattieettiset periaatteet ohjaavat pohtimaan työntekijän velvollisuuksien ja asiakkaan oikeuksien välistä suhdetta. Etiikan näkökulmasta on pohdittava kysymystä oikeasta ja väärästä, kohtuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. (Talentia 2017, 3–8.)

Rönkkö ja Rytönen kuvaavat esimerkein, milloin eettistä harkintaa voidaan tarvita. Ristiriita voi olla tilanteessa, jossa työntekijä on auttajan roolissa ja kontrolloijana samaan aikaan. (Rönkkö & Rytönen 2010, 49.) Perhetyössä eettinen pohdinta on läsnä arjen työssä ja sen toteuttamisessa. Perhetyössä voi tulla vastaan tilanne, jossa työntekijän on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, mutta hän joutuu pohtimaan myös mm. salassapitosäännöstä, asiakkaan etua, lapsen ja vanhempien etua ja omaa asemaansa auttajana. Työntekijä joutuu pohtimaan, mikä on oikein ja miten tulisi toimia. Lastensuojelulain 25 §:ssä kirjoitetaan ” *ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässä saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.*”

Talentia nostaa ammattieettisinä periaatteina esiin ihmisarvon -ja oikeudet, itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen, osallisuuden edistämisen, henkilön kokonaisvaltaisen huomioimisen ja voimavarat sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden. Työntekijän tulee kunnioittaa, sekä edistää asiakkaiden ihmisoikeuksia. Työntekijä voi kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta kertomalla eri mahdollisuuksista, sekä vaikutuksista ja näin tarjota hänelle valinnan mahdollisuutta. Osallisuus on oikeutta saada itseään koskevia tietoja ja mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä. Osallisuus on tunne voimaantumisesta, joka kehittyy toiminnassa. Kokonaisvaltainen huomioiminen on työntekijän pyrkimystä tunnistaa kaikki asiakkaan tilanteeseen vaikuttavat asiat, kuten perhe, palvelut ja poliittinen ympäristö. Ammattihenkilön on sosiaalialalla velvollisuus edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on työkäytäntöjen laatukriteeri sekä alan eettinen velvoite. (Talentia 2017, 11–20.) Voisiko perhetyön esite edesauttaa asiakkaita tekemään omia valintojaan siitä, olisiko perhetyön olla heille avuksi ja antamaan valinnan mahdollisuuden?

Tieteenteossa pyritään objektiivisuuteen ja rehellisyyteen, jotka muodostavat tutkijan työn perustan. (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 15–21). Tutkimusetiikka on tiettyjen yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, jotka ovat suhteessa toimeksiantajiin, tutkimuskohteeseen, kollegoihin, rahoittajiin sekä suureen yleisöön. Hyvä tieteellinen käytäntö on tutkijoiden eettisesti kestävien tutkimusmenetelmien ja tiedonhankintamenetelmien noudattamista. Käytännössä tutkija käyttää tiedeyhteisön hyväksymiä tiedonhankinta -ja tutkimusmenetelmiä tutkimuksessaan. (Vilka 2017, 26.) Ammattikorkeakoulut noudattavat suosituksia hyvästä eettisen ja tieteellisen käytännön noudattamisesta. Suositukset ottavat kantaa oikeuksiin, velvollisuuksiin ja vastuisiin tutkimusetiikan näkökulmasta. (Arene 2018, 2–3.) Tiedonhankinnassaan tutkija perustaa tiedonhankintansa oman alansa tieteellisen kirjallisuuden tuntemukseen, sekä muihin tietolähteisiin, jotka ovat asianmukaisia, kuten havaintoihin ja oman tutkimuksensa analysointiin. (Vilka 2017, 26.) Työssäni olen käyttänyt tietolähteinä omaa selvitystäni. Työni tietoperusta keskittyy sosiaalialan ja perhetyön kirjallisuuteen ja tietolähteisiin.

Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan tulee osoittaa tutkimuksellaan tutkimusmenetelmien, tiedonhankinnan ja tutkimustulosten johdonmukaista hallintaa. Tutkimuksen on myös täytettävä tieteelliselle tutkimukselle asetetut vaatimukset, kuten uuden tiedon tuottaminen tai, miten vanhaa tietoa on hyödynnetty ja yhdistelty uudella tavalla. Tutkijan on noudettava rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta tutkimustyössään ja sen tuloksien esittelyssä. Tutkijan tulee myös toimia rehellisesti ja vilpittömästi muita tutkijoita kohtaan. Toisten tutkijoiden työtä tulee ottaa huomioon lähdeviittein ja esittämällä heidän tutkimuksensa oikeassa valossa. (Vilka 2017, 26–27.). Opinnäytetyöni ja toteuttamani perhetyön esite tuottaa uutta tietoa siitä, mitä Tornion kaupungin perhetyö on ja toteuttamani Webropol -kysely, mitä kunnan perhetyöntekijät ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät pitävät tärkeänä nostaa esille perhetyön esitteessä. Opinnäytetyössäni olen hyödyntänyt ja yhdistänyt teoretietoa ja kyselyn sekä havainnoinnin tuottamaa uutta tietoa siitä, mitä perhetyö on Tornion kunnan palveluna. Opinnäytetyöni teossa kiinnitin huomiota lähteiden merkitsemisen tarkkuuteen ja lähteiden merkitsemiseen ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaisesti. Arenen ohjeistuksen mukaan ”*Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää perustietoja tieteellisestä kirjoittamisesta ja viittauskäytännöistä.*” (Arene 2018, 8). Vilkan mukaan tutkimus tulee suunnitella, raportoida ja toteuttaa laadukkaasti, jotta se on hyvän tieteellisen käytännön edellyttämä. (Vilka 2017, 30).

Teoreettisen toistettavuuden periaate tarkoittaa sitä, että lukija kykenee seuraamaan tutkimussuunnitelmaa ja tutkimuksessa esitettyä kuvausta tai lukija ymmärtää sen sisällön ja mielen. Sen edellytyksenä on, että tutkija on kirjoittanut työnsä tarkasti, rehellisesti ja täsmällisesti (Vilka 2017, 30.) Työssäni olen toteuttanut selvityksen, suunnitelman, toteutuksen, raportoinnin ja tulokset selkeästi ja ymmärrettävästi johdonmukaisena kokonaisuutena toiminnallisen opinnäytetyön teorian pohjalta. Tutkimuksen on noudatettava hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksen avoimuutta sekä kontrolloitavuutta. Valmiissa tutkimuksessa tulee ilmoittaa tutkimuksen rahoituslähteet, salassapitovelvollisuus koskien tutkimuksen sisällön tietoja sekä vaitiolovelvollisuus. (Vilka 2017, 30.) Opinnäytetyössäni olen noudattanut avoimuutta ja kontrolloitavuutta tuomalla esille oman suhteeni toimeksiantajaan opiskelijana. Opinnäytetyöni kysely ja tulosten raportointi toteutettiin nimettömänä. Työssäni ei käsitelty henkilötietoja. Henkilötiedot

ovat tietoja, joilla henkilö voidaan tunnistaa välillisesti tai epäsuorasti. (Arene 2018, 4). Olen huolehtinut ottanut huomioon tietosuojan, yksityisyyden, vahingoittamisen välttämisen ja tutkittavan itsemääräämisoikeuksien kunnioittamisen ihmistieteellisen tutkimuksen eettisten ohjeiden mukaisesti. (Arene 2018, 5). Ennen työni aloittamista varmistin tarvitseeko työni eettistä ennakoarviointia. Eettinen ennakoarviointi arvioi tutkimukseen osallistumisen haittoja tutkittavalle. Haittoja ja vahinkoja punnitaan suhteessa tietoarvoon, mitä tutkimuksella tavoitellaan. (Arene 2018, 5.)

Ammattikorkeakoulut noudattavat ihmistieteellisen tutkimuksen eettistä ohjeistusta. (Arene 2018, 5.) Selvityksen kyselyn saatekirjeessä olen informoinut kyselyn vastaanottajille tietojen käyttötarkoituksessa ja vastauksien käsittelystä nimetöminä. Hyvän tutkimuskäytännön mukaisesti olemme allekirjoittaneet ennen työn aloittamista toimeksiantosopimuksen. Työelämälähtöisissä tutkimuksissa ja kehittämishankkeissa ennen työn aloittamista tehdään yhteistyösopimus, jossa sovitaan keskeistä pelissäännöistä, kuten aiheesta, vastausta ja kustannuksista. (Arene 2018, 6). Sopimuksessa sovimme yhteisesti asemista, vastuista, velvollisuuksista, oikeuksista ja tutkimuksen säilyttämisestä. Tornion kaupunki on myöntänyt minulle tutkimuslupan viranhaltijanpäätöksenä. (Liite 1) Tutkimusluvalla haetaan lupaa lähestyä organisaatiota ja sen henkilökuntaa tutkimukseen liittyen. (JAMK 2020). Hyvän tutkimustavan mukaan, tutkimuksen kohteen ollessa organisaatio tai sen edustajat, on hyvän tavan mukaista pyytää tutkimuslupaa. Jokainen tutkittava päättää itse osallistumisestaan. (Arene 2018, 6.)

Luotettavuutta arvioidaan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Validiteetilla kuvaa oikeiden asioiden tutkimista ja reliabiliteetti mittaa pysyvyyttä eli toistettavuutta. Toimintatutkimuksen luotettavuusarviointi on vaikeaa, koska laadullisen tutkimuksen luotettavuusmittarit, eivät sovellut toimintatutkimukseen sellaisenaan. Luotettavuuden arvioinnin lähtökohtana on menetelmien, tulosten ja tiedonkeruun dokumentaatio. Toimintatutkimuksen tulokset ovat päteviä vain siihen, mitä se käsiteli. (Kananen 2014, 125–126, 134–137.) Selvityksen tulokset käsitelivät yhden kunnan käsityksiä, joten tulokset eivät ole suoraan siirrettävissä. Toisaalta, koska toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohdat ovat tarkasti kuvattuina, joten niistä voidaan päätellä tulosten siirrettävyyttä. Kuten Kananen kirjoittaa ”*Siirrettävyys*

(transferability) edellyttää tutkimuksen lähtökohtatilanteen tarkkaa kuvausta, jotta voidaan päätellä, millaisiin tilanteisiin tulokset soveltuvat.” (Kananen 2014, 135).

Luotettavuus edellyttää, että tulkinnat tulevat ainoastaan aineistosta. Toteennäyttäminen lisää luotettavuutta ja perusteltavien menetelmien käyttö tukee tieteellisyyttä. Tulkinta jää aina tutkijan tuotokseksi. (Kananen 2014, 136–137.) Selvityksessä hyödynnettiin kyselyä ja havainnointia. Havainnoinnin tulokset on raportoitu dokumentaation perusteella tässä opinnäytetyössä. Perusedellytys toteennäyttämiseksi on dokumentaatio. Toimintatutkimus pyrkii ilmiön ymmärtämiseen ja selittämiseen. Kehittämishanketta voidaan arvioida tuloksia vertaamalla tavoitteisiin (Kananen 2014, 125–137.) Koska toimintatutkimus pyrkii ilmiön ymmärtämiseen selvityksien avulla, on saatu luotettavaa dokumentaatiota siitä, mitä tutkittavan kunnan esitteen halutaan sisältävän. Tavoitteena oli toteuttaa perhetyön esite ja tuloksena syntynyt tuotos vastasi toimeksiantajan tarpeita. Tulokset siis vastasivat tavoitteita.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni idea sai alkunsa perhetyössä suorittamastani harjoittelusta. Yhteiskunnallinen tilanne koronapandemian aikana ja lapsiperheiden hyvinvointi olivat nousseet esiin poliittisissa ja tieteellisissä keskusteluissa sekä mediassa. Yleisenä suuntauksena lapsiperheiden palveluissa näytti olevan siirtyminen ennaltaehkäisevien palveluiden piiriin mm. Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa (2015) oli järjestää palvelut lapsi- ja perhelähtöisesti. Muutosohjelman tarkoitus oli vahvistaa vanhemmuutta ja matalankynnyksen palveluita. (Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma 2021, 3.) Muutosohjelmassa esitellään THL: tekemä tutkimuksen LaskeTut-hankkeesta, jossa on selvitetty syitä ja tilanteita lastensuojelussa lasten sijoitusten taustalla. Selvityksessä käy ilmi, että eniten sijoitusten taustalla on näyttäytynyt vanhemman uupumus ja jaksamattomuus (58 %). Esille oli noussut kasvatustyylin sopimattomuus (50 %) ja perheen sisäiset ja uusioperheiden vuorovaikutukselliset ongelmat (50 %). (Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma 2021, 7.) Jos palataan perhetyön sisältöihin, voidaanko ajatella perhetyön vastaavan hyvin THL:n selvityksen esille nostamiin isoimpiin ongelmiin lasten sijoitusten taustalla?

Idea perhetyön esitteen tekemisestä pohjautui kokemukseeni harjoittelusta ja sen vaikutuksista ennaltaehkäisevänä palveluna. Idean mukaisesti esitteellä voisi olla vaikuttavuutta tuoda perhetyötä näkyvämmäksi perheille, jotta he osaisivat haakeutua aiemmin ennaltaehkäisevän palvelun piiriin ennen ongelmien syventymistä. Perhetyön yhteistyö kumppaneille/tilaajille se toimisi työvälineenä esitellä perhetyön palveluita asiakkaille ja tuottaa tietoa yhteistyökumppaneille, mitä perhetyö käytännössä on ja sisältää. Koska kunnalla ei ollut olemassa olevaa esitettä tein esitteen heille tarvelähtöisenä hankkeena opinnäytetyönäni.

Esitteen sisällön selvitys toteutettiin kyselynä ja havainnoinnin avulla. Tutkittavana olivat Tornion kunnallinen perhetyö ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät. Tutkimuksella selvitin, mitä on tärkeää kertoa perhetyön esitteessä ja mitä sen tulisi sisältää. Selvitykseni tieto perustuu vastaajien hiljaiseen tietoon ja asiantuntemukseen asiasta. Tuotoksen valmistamisessa käytettiin sosiaalialan, perhe-

työn ja tutkittavan kunnan teoriatietoa. Valmis tuotos kertoi lyhyesti ja ytimekkäästi kohderyhmän (asiakkaat) huomioivalla tavalla, mitä perhetyö on Tornion kunnalla. Hankkeen tuotos oli onnistunut ja vastasi toimeksiantajan tarvetta lyhyestä, informatiivisesta eli tietoa antavasta esitteestä, joka oli ulkoasultaan lempeä.

Toiminnallinen opinnäytetyö hankkeena on aikaa vaativa prosessi, jonka kulkuun vaikuttaa tekijän, toimeksiantajan ja oppilaitoksen resurssit ja aikataulut. Näiden sovittaminen yhteen ei aina ollut yksinkertaista. Jos työ tehtäisiin uudelleen, tekisin suunnitteluvaiheessa tarkemman aikataulusuunnitelman yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelman tärkeyttä korostetaan myös teoriassa mm. Kananen kuvaa suunnittelutyön olevan tärkeää, koska tutkimuksen teossa mukana myös muita henkilöitä, joiden kanssa aikatauluista sovitaan. (Kananen 2014, 49). Suunnitelmavaiheen heikkoudet tulivat näkyviin prosessin edetessä. Jos työ tehtäisiin uudelleen, kiinnittäisin huomiota toimijoiden vastuiden tarkempaan määrittelyyn ja suunnitteluvaiheessa prosessin tarkemmasta sopimisesta kirjallisesti, jotta dokumentteihin olisi mahdollista palata työn eri vaiheissa. Haasteena oli työn tarkistusvaiheessa tuotoksen sisällön suuntaaminen eri kohderyhmälle. Kohderyhmän määrittämisestä tärkeydestä kirjoittavat Airaksinen ja Vilkka. Kohderyhmän määrittäminen tarkasti on tärkeää, koska tuotteen sisältöä määrittää se kenelle tuote on ajateltu. Kohderyhmän määrittäminen rajaa myös työn laajuutta, jotta se mahdollista pysyä opinnäytetyön laajuudessa. Opinnäytetyö on hankala toteuttaa ilman kohderyhmää. (Airaksinen & Vilkka 2001, 40.) Kirjallisen dokumentaation tärkeyttä korostaisin vielä enemmän työn eri vaiheissa ja yhteydenpitoa toimijoiden välillä. Haasteena prosessin aikana oli yhteydenpito koronarajoitusten aikana. Työn toteutus ja viimeistelyvaiheessa ei ollut mahdollisuutta perinteisiin tapaamisiin ja palavereihin. Muiden välineiden kautta pidettävää etäyhteydenpitoon panostettaisiin toteutunutta enemmän. Työn toteuttaminen on parantanut ammatillisia valmiuksia projektimuotoisissa hanketoissa, jotka ovat osa tämän ajan ja sosiaalialan ammatillisia valmiuksia. Airaksinen ja Vilkka (2003) kirjoittavat kuvastavasti opinnäytetyön toteutustavasta ”*Lopullinen opinnäytetyön toteutustapa on perusteltu kompromissi omien resurssien, toimeksiantajan toiveiden, kohderyhmän tarpeiden ja oppilaitoksen opinnäytetöitä koskevien vaatimusten välillä.*” (Airaksinen & Vilkka 2003, 56–57).

Opinnäytetyössäni toteutin esitteen sisällön sähköisen kyselyn avulla, jonka tuloksien mukaisesti toteutin tuotoksen. Prosessi laajeni yhteiseen ryhmämuotoiseen havainnointiin/keskusteluun, jonka perusteella toteutettiin asiakkaille suunnattu esite. Airaksinen ja Vilkkä kuvaavat toiminnallisen työn raportin luultavasti muuttuvan usean kerran. Alkusuunnitelmasta ei kannata pitää tiukasti kiinni. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 83.) Raportin muuttuessa myös itse työn ja sen suunnitelman on täytynyt muuttua, kuten tässäkin tapauksessa. Perhetyön tiimin keskustelussa havainnoin, että esite haluttiin suunnata vain asiakkaille ja sen sisältöä toivottiin suppeammaksi. Esitteen toivottiin tarkemman kuvauksen sijaan tuotavan perustietoa perhetyöstä ja herättävän asiakkaiden kiinnostusta kysyä lisää siitä, mitä perhetyö on esimerkiksi neuvolassa asioidessaan.

Sähköisen kyselyn vastaamisaika jäi vastaanottajille valitettavan lyhyeksi, joka vaikuttanee vastausprosenttiin. Havainnointi perhetyön tiimin kanssa antoi lisätietoa siitä, miten perhetyön tuottajat näkevät työnsä ja mitä he pitävät tärkeänä perhetyöstä kertoa asiakkaille. Kyselyn ja havainnoinnin tulokset erosivat toisistaan. Kanasta mukailen, jos tutkimuksessa ei voida hyväksyä tulokseksi muutosprosessia, ainoa vaihtoehto on viimeisin mielipide. (Kananen 2014, 134). Tuotoksena syntynyt esite toteutettiin perhetyön toiveita vastaavaksi. Kyselyn ja keskustelun avulla saatiin alkuperäistä suunnitelmaa enemmän tietoa ja useampia eri näkökulmia tarkasteltavaksi, jotka olivat itselleni opettavaisia kokemuksia ja rikastuttivat omaa ajatteluani. Tärkeää oli saada täsmällistä tietoa perhetyöntekijöiltä, jotka ovat tärkeimpiä asiantuntijoita työnsä sisällöstä.

Opinnäytetyöni antaa tietoa siitä, mitä perhetyö on Tornion kaupungin perhetyössä ja valmistamani tuotos: perhetyön esite palvelee lähinnä Tornion kunnan perhetyötä. Jos esite julkaistaan myös sähköisenä versiona voi se tuottaa tietoa ja olla avuksi muille esitettä tekeville. Tutkimukseni tuottaa tietoa mm. sosiaalialan ammattilaisille, alan opiskelijoille, perhetyön yhteistyötahoille ja asiakkaille, mitä perhetyö sisältää ja miten perhetyön työntekijät määrittelevät oman työnsä. Opinnäytetyöni tuo esiin toiminnallisen opinnäytetyön tekemisen prosessia, josta voivat hyötyä mm. muut opiskelijat.

Opinnäytetyönä tuottamaani esitettä voidaan hyödyntää asiakkaiden informoinnissa, perhetyön esittelemisessä ja työvälineenä perhetyön yhteistyötahoilla. Esite voi olla esillä esimerkiksi neuvoloissa tai muissa paikoissa, missä perheet asioivat. Näin tieto on helposti saavutettavissa. Esite voi nostaa perhetyön ammatilliseen keskusteluun. Voidaan pohtia, millä keinoin ennaltaehkäiseviä perheiden palveluja voisi kehittää tulevaisuudessa ja miten perhetyö tuotaisiin lähemmäksi perheitä. Asiakkaille suunnatun esitteen lisäksi ideaa voidaan kehittää tuottamalla oma esite yhteistyökumppaneille, joka antaisi tarkempaa informaatiota ammattilaiselta toiselle. Jatkotutkimuksena voidaan tutkia, oliko esitteen jakamisella vaikutuksia perheiden ohjautuvuudessa ennaltaehkäisevään työhön. Vastasiko esite asiakkaiden tai yhteistyötahojen tiedontarpeisiin? Oliko esite toimiva työväline perhetyöntekijöille tai yhteistyötahoille? Jatkossa voitaisiin tarkemmin myös tutkia, miten ennaltaehkäiseviin palveluihin ohjautumista voitaisiin parantaa. Mitä lastensuojelullisen palvelun tarpeen riskitekijöitä voidaan ehkäistä perhetyöllä ja minkälaisia resursseja se vaatisi?

LÄHTEET

Arene 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. Viitattu 5.5.2021. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Berg, K., Heino, T. & Hurtig, J. 2000. Perhetyön ilo ja hämmennys. Lastensuojelun perhetyömuotojen esittelyä ja jäsenyksiä 2000. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 14/2000

Brändikäsikirja 2019. Tornion kaupunki. Viitattu 24.4.2021. <https://www.tornio.fi/wp-content/uploads/2019/11/Tornio-Brand-Book-web.pdf>.

Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino 2007. E-kirja Viitattu 5.5.2021 <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-284-8>

Ekström, L., Leppämäki, P. & Vilen, M. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveystieteillä. Helsinki: WSOY

Heino, A., & Pursi, K. 2018. Miten maakunta voi vähentää tarvetta lasten huostaanottoon? Tutkimuksesta tiiviisti 5/2018 Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus Viitattu 3.5.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136072/URN_ISBN_978-952-343-079-2.pdf?sequence=1

Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto- ja perhetyö: Kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys lastensuojelun kehittämishajelmalle. Stakesin työpapereita 9/2008

JAMK 2020. Tutkimuslupa. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.12.2020 <https://www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/Tutkimuslupa/>

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M., & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämisen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja – sarja toim. Teemu Makkonen. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Klavus, J., Hastrup, A., Jarvala, T., Pusa, A.-K., & Rissanen, P. 2019. Monialainen perhekeskus tuottaa kustannusvaikuttavia palveluja – lapsiperhepalvelujen taloudellinen arviointi. THL-Tutkimuksesta tiiviisti 17/2019 Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138215/URN_ISBN_978-952-343-349-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuvio 1 Perhetyön sateenvarjo (Heino 2008)

Kuvio 2 Kehittämistoiminnan konstruktivistinen malli - esimerkkinä opinnäytetyövaiheineen (Salonen 2013)

Kuvio 3 Prosessikaavio työn vaiheista

Kuvio 4 Mitä pidettiin tärkeänä esitteen sisältää kyselyn perusteella

Kuvio 5 Mitä perhetyön esitteessä tulisi kertoa

Kuvio 6 Perhetyön havainnointi. Millainen esite toivotaan

Kuvio 7 Esitteen sisällöt kyselyn perusteella

Kuvio 8 Esitteen malli sivu 4

Kuvio 9 Esitteen malli, kansisivu

Kuvio 10 Perhetyön esite

KvantiMOTV 2003. Otos ja otantamenelmät. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 25.4.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/otos/otantamenetelmat.html>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812

Lapsiperheiden kotipalvelu ja ohjaava perhetyö 2021. Rovaniemi: Perhepalvelukeskus. Viitattu 24.4.2021 <https://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=d1ce18d0-3471-4f7a-9bb1-af690e30c161>

Lastensuojelun keskusliitto 2020. Lausunnot ja kuulemiset. Koronakriisin hoidossa rahoitusta ohjattava riittäviin resursseihin- ennaltaehkäisy on vaikuttavinta lastensuojelua. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto. Viitattu 30.4.2021. <https://www.lskl.fi/lausunnot/koronakriisin-hoidossa-rahoitusta-ohjattava-riittaviin-resursseihin/>

Lapsiperhetyön toimintakäsikirja 2018. Tornio: Tornion kaupunki

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma 2021. Hankesuunnitelma. Hallituksen kärkihanke. Sosiaali- ja terveysministeriö Viitattu 5.4.2021 https://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_Lapsi-ja+perhepalveluiden+muutosohjelma.pdf

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) 2021. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.5.2021 <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

Mäkelä, J. 2013. Ehkäisevät palvelut kunniaan. Teoksessa A. Hastrup, M. Hieta-
nen-Peltola, J. Jahnukainen, M. Pelkonen (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperhei-
den palvelujen uudistaminen. Lasten Kaste -kehittämistyöstä pysyväksi toimin-
naksi. THL raportti 3/2013 Tampere: Juvenes Print- Suomen yliopistopaino 19–
23 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104345/THL_RAP2013_003_verkko.pdf

Nätkin, R. & Vuori, J. 2007. Perhetyön tieto. Tampere: Vastapaino

Perhetyö 2021. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 30.4.2021
<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä 2021. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut
Ilmajoella ja Kurikassa. Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön esite pdf. Vii-
tattu 24.4.2021. https://www.jikky.fi/palvelut/perhekeskus/lapsiperheiden_perhetyo_ja_kotipalvelu

Reijonen, M 2005. Voimaa perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. Keu-
ruu: Otavan kirjapaino Oy

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro
Oy.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyö-
hön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI- henkilöstölle. Turun ammattikorkeakou-
lun puheenvuoroja 72 Turku: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print Oy

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:
Tammi.

Seppänen, P., Tapio, N., Toivanen, R. & Vilen, M. 2010. Kohtaamisia lapsiper-
heissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Tekijät ja Kustannus-Osakeyhtiö /
Kirjapaja.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta 2011. ETENE-julkaisu 32. Helsinki:
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Sosi-
aali- ja terveysministeriö. Viitattu 11.5.2021 <https://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisu+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841/ETENE-julkaisu+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf>

Sivula, M. 2012–2013. Perhetyön kehittämishanke Ylitorniolla. PaKaste2- työs- kentelyjakso 2012–2013 Loppuraportti. Viitattu 4.5.2021 <http://www.sosiaaliko- lega.fi/hankkeet/pakaste2/lappi/tyoskentelyjaksot/ylitornio-perhetyon-kehittami- nen>

Suomisanakirja 2021. Hanke. Viitattu 20.5.2021 <https://www.suomisa- kirja.fi/hanke>

STT info 2021. Kunnat: Koronapandemiolla on ollut välittömiä vaikutuksia lasten- suojelun asiakasperheisiin. 7.12.2020. Helsinki: STT viestintäpalvelut Oy. Las- tensuojelun keskusliitto. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 30.4.2021 <https://www.sttinfo.fi/tiedote/kunnat-koronaepidemiolla-on-ollut-valittomia-vaiku- tuksia-lastensuojelun-asiakasperheisiin?publisherId=1950&releaseId=69895845>

Talentia 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilöstön eettiset oh- jeet. PunaMusta Oy 2017 Viitattu 12.5.2021 https://talentia.e-jul- kaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf

Taulukko 1 Perhetyön paikka lastensuojelussa (Heino 2008)

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2016. Sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelystä. Viitattu 17.5.2021 <https://tietosuoja.fi/documents/6927448/10594424/Sosiaali- huollon+asiakastietojen+k%C3%A4sittely/dffae2c6-3ef5-f4ca-1695- 40f9db4e8d39/Sosiaalihuollon+asiakastietojen+k%C3%A4sittely.pdf>

Tornion kaupunki 2021a. Perhetyö. Tornio: Tornion kaupunki. Viitattu 23.4.2021 <https://www.tornio.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-nuorten-ja-perheiden-pal- velut/lapsi-ja-perhetyo/>

Tornion kaupunki 2021b. Perhetyön kriteerit. Tornio: Tornion kaupunki

Tornion kaupunki Perhetyö 2021. Perhetyön tiimin havainnointi keskustelu 22.4.2021

Uusimäki, M. 2005. Perhetyötäkö kaikki? Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Oulun kaupunki

Vengage 2019. Markkinointiesitteiden suunnittelu: Kattava opas. Viitattu 24.4.2021. <https://fi.vengage.com/blog/markkinointiesitteiden-suunnittelu/>

Vilka, H. 2017. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja <https://www.el- libslibrary.com/book/978-952-451-756-0>

Virrat 2021. Lapsiperheiden ja kotipalvelun ja perhetyön esite. Viitattu 4.5.2021 <https://peda.net/virrat/rantatien-koulu/oppilashuolto/pjk/pke>

Webropol 2021. Perhetyön esitteestä. Viitattu 27.3.2021.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Raportti Webropol- kyselystä

Liite 3. Havainnointi perhetyön tiimissä. Muistiinpanot